Leto LXIX | Štev. 256 a | V Ljubljani, v petek, 31. oktobra 1941-XX | Poštnina plačana v gotovini. | Prezzo — Cena L 0.70

Naročnina mesečno 12 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate. Podružnica: Novo mesto.

SLOVENEC

Abbonamenti: Mese 12 Lire; Estero, mese 20 Lire, Edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 50 Lire. C. C. P.: Lubiana 10.650 per gli abbonamenti: 10.349 per le inserzioni. Filiale: Novo mesto

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana. Telefon 4001—4005.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Fuoco d'artiglieria presso Tobruk

Nuovi attacchi sui aeroporti di Malta

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica:

Nel pomeriggio di ieri l'aviazione nemica ha offettuato incursioni su alcune località delle provincie di Reggio Calabria e Catanzaro: sono state lanciate bombe che hanno colpito centri abitati e gruppi di lavoratori, in maggioranza done, intenti ai raccolti. I danni sono minimi; si lamentano complessivamente 10 morti e 42 feriti tra la popolazione.

In Africa Settentrionale intensa attività delle nostre artiglierie sul fronte di Tobruch. Incursioni aeree nemiche su Bengasi e su Tripoli dove un apparecchio britannico è stato abbattuto.

In Africa Orientale nulla di notevole da segnalare.

Nel corso della notte gli aeroporti di Malta sono stati bombardati dalla nostra aviazione.

Vojno poročilo št. 515

Topniški ogenj pri Tobruku

Ponovni napadi na letališča na Malti

Glavni stan italijanskih Oboroženih Sil objavlja:

Včeraj popoldne je sovražno letalstvo izvedlo polet nad nekatere kraje v provinci Regio Calabria in Catanzaro: letala so metala bombe, ki so zadele stanovanjska središča in delavske skupine, večinoma žene, ki so bile pri poljskem delu. Škoda je izredno majhna, obžalujejo pa smrt desetih oseb, 40 oseb med civilnim prebivalstvom pa je bilo ranjenih.

Severna Afrika: Živahno delovanje našega topništva na bojišču pri Tobruku. Sovražna letala so priletela nad Benghazi in Tripoli, kjer je bilo sestreljeno eno angleško letalo.

Vzhodna Afrika: Nič posebnega.

Ponoči so bila letališča na Malti ponovno bombardirana od našega letalstva.

Veliki boji na polotoku Krimu

Sovražni odpor se lomi

Zavezniške čete prodrle do gornjega toka Donca

Nemško vojno poročilo

Hitlerjev glavni stan, 30. okt. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:

Na polotoku Krimu udarjajo nemške sile nezadržno na pobitega sovražnika. Krajevni odpor pri zaščitnicah je bil zlomljen. Pri tem je bilo zopet ujetih več tisoč sovjetskih vojakov, več topov pa je bilo zaplenjenih.

Pri zasledovanju sovražnika v področju Donca je bil dosežen gornji tek Donca na širokem bojišču. Tja so dospele nemške in zavezniške čete. Med uspešnimi napadi med jezeroma Ilmen in Ladoga so tankovske čete v drznem napadu zavzele sovražni oklepni vlak in zajele mnogo ujetnikov.

Najtežje topništvo je zelo uspešno razbijalo vojaško važne naprave v Petrogradu.

Uspešni nočni napadi letal so veljali Moskvi in Petrogradu.

V Severni Afriki so nemška bojna letala bombardirala angleško letališče vzhodno od Marsa Matruha in pristaniške naprave ob izlivu Nila. Posamezna angleška letala so ponoči metala bombe nad severno nemško obrežno ozemlje, škode pa niso napravila nobene.

Podpolkovnik Galland, komodore iz skupine lovskih letal, je dosegel svojo 90. in 91. zračno zmago.

Uspehi italijanskega junaštva na vzhodnem bojišču

Vzhodno bojišče, 30. okt. AS. Posebni dopisnik agencije Stefani poroča:

Pred nekaj dnevi smo poudarili, da pomeni zasedba Stalina samo eno izmed najvažnejših razdobij v akciji, zaupani italijanskemu ekspedicijskemu zboru. Zato je res, da so se italijanske enote brž podale proti drugim ciljem, ko so premagale močan sovjetski odpor na tem predelu. Če je zasedba Stalina bila zares trd udarec sovjetski vojnoindustrijski organizaciji, morajo ti novi cilji biti nov pretrd udarec za sovražnika in tudi bodo.

Poveljstvo ekspedicijskega zbora je prav tiste enote, ki so zmagovito nastopale proti Stalinu, vrglo v preganjanje sovražnika s točnim namenom, da spet obnovi stik z njim in da mu ne da oddiha, dokler ne bodo doseženi novi cilji.

Konjeniški polki, ki so se udeležili veličastnega pohoda na Stalin in pa »bersaglieri«, ki so s čudovitim naporom uspeli preriniti se najbolj naprej izmed vseh, so tako začeli to pot še hitreje korakati, zakaj uspeh je pomnožil njihovega borbenega duha.

Neka hitra enota je v kratkem ujela sovražnika, se mu vrgla za pete in mu ni več pustila svobode, da bi se gibal in da bi nastopal po svoji volji. To se je zgodilo že pred osmimi dnevi in že osem dni brzci niso počivali in ne dajo trenutka oddiha ruskim silam. Medtem je pa poveljstvo ekspedicijskega zbora odločilo, naj napreduje še druga velika enota, ki se je prva prijela za boke. Pred njo je šla Chiaramontijeva kolona in tolkla sovražnika tako, da se je tudi omenjena enota pririnila na višino brzih skupin. Tudi pohod te kolone se je izkazal za izredno težaven zaradi slabega vremena in stanja cest, toda o uspehu tega koraka vsekakor ni bilo nobenega dvoma. Tej koloni se je posrečilo znova vzpostaviti stik z ruskimi silami, ki so se brž izkazale vsaj za trikrat večje po številu in so pri obrambi lastnih postojank kazale izredno zagrizenost. Chiaramontijeva kolona pa jih je napadla brž, ko je bil vpostavljen stik in bitka se nadaljuje že osem dni. Uspeh te bitke bo prav gotovo zasedba drugega industrijskega predela, ki tvori dopolnilo tistega, kar je že v rokah sil Osi.

Ta dirka za sovražnikom ki igra na eno zadnjih svojih najboljših kart, bo ostala v spominu tistim, ki so imeli srečo, da so doživeli te dni. V teh osmih dneh oddelek ni dal niti trenutka oddiha, čeprav sam ni imel niti trenutka miru in pokoja. Napadi in protinapadi so prihajali brez prenehanja in sicer z zelo trdimi uspehi za Ruse, dočim na italijanski strani niso nele nikoli odstopil niti milimetra ozemlja. Vrh tega so pa bile napisane veličastne strani junaštva zoper sovražnika, ki z uporabo vseh svojih virov, tudi letalstva, oklepnih voz in topništva skuša zavirati italijansko napredovanje. Toda po osmih dneh zagrizenega boja se lahko trdi, da je uspeh tudi v tem predelu popolen.

Brzojavka poveljnika itatalijanskega zbora Duceju

Rim, 30. oktobra. AS. Duce je sprejel od poveljnika italijanskega ekspedicijskega zbora generala Messeja naslednjo brzojavko:

»Velika častna pohvala, ki ste nam jo izvolili izreči, še enkrat poplačuje naše čete italijanskega ekspedicijskega zbora v Rusiji, ki v Vašem imenu in zvesti Vašemu povelju nadaljujejo z vedno hujšimi in neusmiljenimi udarci udarjati sovražnika.

Slave obletnico fašistične revolucije, ko tolčejo in zasledujejo boljševiške tolpe in so ponosne na ta privilegij, ki jim je bil dodeljen.«

Proti Sebastopolu

Berlin, 30. okt. AS: Nemške čete prodirajo med hudimi boji vedno globlje na Krimski polotok. Boji so jako ostri, ker sovjetske čete branijo vsako ped zemlje. Iz teh bojev poročajo naslednji dogodek:

Proti napredujočim nemškim tankom so Sovjeti poslali množico psov, ki so bili obloženi s hudo eksplozivnimi bombami.

Moskva pod ognjem daljnostrelnih topov

Budimpešta, 30 oktobra. AS: Dopisniki budimpeštanskih listov pišejo, da so moskovska predmestja že pod ognjem daljnostrelnih topov. Civilno prebivalstvo beži iz prestolnice, kolikor more.

Po fašističnih proslavah

Tuji državni voditelji čestitali Duceju

Rim, 30. okt. AS. Ob obletnici pohoda na Rim je Mussolini prejel naslednje brzojavke:

»Veličastni današnji praznik izkazuje čast ne samo fašistovski zmagi, temveč je tudi v slavo vam, v kolikor pomeni prve korake za boj proti komunistični zmešnjavi. Zato 28. oktober v letu boja zoper boljševizem ni samo italijanski, temveč skupni praznik. Prosim vas, da sprejmete najtoplejše čestitke in voščila za zmago. — Maršal Antonescu.«

»Ob devetnajsti obletnici pohoda na Rim vam, Duce, v imenu hrvatskega naroda pošiljam kar najbolj žive čestitke. Revolucija črnih srajc, s katero ste med prvimi povzdignili glas zoper stari svet in vzdignili zastavo protiboljševizma, ima vesoljno veljavo, katere svobodni in neodvisni hrvaški narod ne bo nikdar pozabil. Brez vas in brez fašistovske revolucije, bi Italija in Sredozemlje, središči skupne slavne zahodne omike, bila že dvajset let poplavljena po boljševiškem divjaštvu in z njima bi bil poplavljen svet. Vi ste rešili Evropo, sedanji svet in človeštvo. Zaradi tega pomeni pohod na Rim duhovno dediščino omikanih narodov. — Anton Pavelič.«

»Današnja obletnica fašistovske revolucije mi nudi prijetno priliko, da vam, ekscelenca, izrazim najprisrčnejša svoja voščila in voščila slovaške vlade z odkritosrčnimi željami za vaš osebni blagor in za srečno bodočnost Italije. — Dr. Tuka.«

»Ob devetnajsti obletnici pohoda na Rim, prvem viru sedanjega zmagovitega pohoda Osi na Moskvo, Vam, Duce, izražam najgorečnejše čestitke. — Prevdani Filiberto di Savoia, Genova.«

Piemontski Princ pri Duceju

Rim, 30. oktobra. AS. Duce je sprejel piemontskega princa, ki je nadzornik pehote in ki mu je poročal o vojaških vprašanjih.

Kakšnih sredstev se poslužuje predsednik Roosevelt

Rim, 30. okt. AS. Vsi italijanski listi objavljajo podatke o nezaslišanih potvorbah predsednika Roosevelta, ko je navajal svoje izmišljene trditve o namenih držav Osi. »Corriere della Sera« postavlja proti Rooseveltovemu govoru govor španskega zunanjega ministra Serrana Sunerja. Predsednik Roosevelt je vse storil, da bi opravičil svoje zavezništvo z boljševiki in zato se je poslužil grozanskih in zločinskih navedb. Tako je trdil, da misli Nemčija po zmagi nad sovjetsko Rusijo odpraviti vse vere in vsiliti hitlerjevsko vero. Toda besede španskega zunanjega ministra o komunistični nevarnosti so zavrnile te Rooseveltove ogromne laži. Nova Španija prav dobro pozna boljševizem, ker se je z njim vojskovala v notranjosti in je bila to ena največjih borb v njeni zgodovini. Pa tudi Italija je poznala boljševizem in treba se je samo spomniti strašnih izkustev iz boja proti komunizmu, pa se bodo takoj razblinile Rooseveltove navedbe.

Roosevelt je kriv potopitve rušilca »Kearney«

Rim, 30. oktobra. AS. Ameriški tajnik za vojno mornarico Knox je objavil poročilo o torpediranju ameriškega rušilca »Kearneya«, ki pravi, da je bil rušilec zadet, ko je pomagal braniti trgovske ladje proti podmornicam. Ameriški rušilec je tudi vrgel globinske bombe. »Stefanian« piše o tem:

1. Kakor je ugotovilo uradno poročilo, je rušilec »Kearney« spremljal sovražni sprevod, vendar pa ni bila objavljena niti narodnost, niti smer plovbe sprevoda. Vendar pa je gotovo, da je sprevod vozil vojno gradivo sovražnikom Osi;

2. rušilec je bil zadet od torpeda, ko je vrgel globinske bombe. To dokazuje, da je rušilec »Kearney« pripadal državi, ki ni napovedala vojne narodom Osi in je tako opravljal dvojno vojno dejanje, ko je spremljal sovražni konvoj in streljal na enote Osi.

Roosevelt in njegovi pristaši lahko to nazivajo obrambo svobode morja, toda ta svoboda morja po razlagah mednarodnega prava v Ameriki lahko dopušča dovoz in oskrbo enemu delu vojskujočih se držav, pri tem pa se zahteva, da naj druga stranka to mirno dopušča. Taka razlaga mednarodnega prava bi bila lahko izvirna, toda je prav daleč od pravovernosti in dosedaj še take razlage nikdo ni dopustil ali pa sprejel na znanje. Usoda »Kearneya« tedaj ne more vznemiriti nikogar, kajti to ladjo je doletela usoda, ki jo je zaslužila po značaju svoje naloge, ki jo je opravljala.

Sicer pa se Roosevelt ne boji izzivati takih dogodkov, da bi jih uporabil za svojo politiko. V svojem zadnjem govoru je še zatrjeval, da bo zgodovina računala s tistim, ki je oddal prvi strel. Zato naj samo zvesto prebere, kar je napisal njegov državni tajnik za mornarico Knox, da se bo tako lahko poučil, da je bilo metanje globinskih bomb po njegovih lastnih tolmačenjih mednarodnega prava in vojnega prava značilno zanj, ker je on oddal prvi strel.

Amerikanci odstopili parnik Sovjetom

Newyork, 30. oktobra. AS. Ameriški parnik »Mount Ewants« (6230 ton) je bil odstopljen Sovjetski Rusiji.

Attlee pri Rooseveltu

Washington, 30. okt. DNB: Roosevelt je sprejel na krovu ladje »Potomac« lorda britanskega pečata in voditelja angleškega delavstva Attleea. Prišel je v Ameriko, da se udeleži mednarodne konference za delo. Pri sestanku je bil tudi lord Halifax.

Konferenca za delo v Ameriki je po 22. letih. Ves ta čas so bile te konference, ki jih je sklicoval mednarodni urad za delo, v Ženevi, po raznih mestih Evrope in Amerike. Zadnja je bila v Panami leta 1939. Leta 1940 bi morala biti v Ženevi, pa je bila zaradi vojaških dogodkov preložena. Na sedanji konferenci bodo obravnavali razna gospodarsko-socialna vprašanja, ki so važna v sedanjem trenutku.

Turčija je zelo slovesno proslavila obletnico republike

Ankara, 30. oktobra. AS. Turčija je z velikanskim navdušenjem in z velikimi proslavami danes proslavila 18. obletnico ustanovitve republike.

Najbolj slovesna je bila proslava v Ankari. Celo mesto je bilo v zastavah in zvečer so bile ulice in glavna poslopja razsvetljena in iluminirana. Predsednik republike je v parlamentu sprejemal čestitke državnih dostojanstvenikov, poslancev in diplomatskega zbora. Potem se je udeležil velike vojaške parade.

Govor predsednika republike

Preden se je parada začela, je imel predsednik republike govor, ki so ga prenašali po radiu. V svojem govoru je najprej izrekel vsemu narodu čestitke, potem pa je poudaril, da je turška domovina srečna, ker živi v miru. Sicer pa je turški narod pripravljen sprejeti nase vse žrtve in težke naloge, da bi bila ohranjena nedotaknjenost Turčije in turška narodna neodvisnost. Vsi čutimo številne učinke velikega viharja, ki pretresa svet. Lahko se bomo izognili temu požaru, če bomo pripravljeni storiti svojo sveto dolžnost, če bodo zastonj vsi naši napori, da se požar ne bi razvil nad nas. Samo tisti narodi, ki se zavedajo vrednosti svojih žrtev, bodo preživeli sedanjo nevarnost.

Pri paradi so največ pozdravljali izvidnike, padalce in motorizirane oddelke

Hrvatsko poslaništvo v Madridu

Zagreb, 30. oktobra. AS. Iz Zagreba je odpotovalo osebje hrvatskega poslaništva v Madrid. Poslaništvo vodi opolnomočeni minister Peter Pejačevič.

Japonska pred najtežjimi odločitvami

Izjava predsednika vlade generala Toja

Tokio, 30. okt. AS. Predsednik vlade general Tojo je govoril voditeljem zveze za narodno službo in za razvoj vzhodne Azije. V svojem govoru je poudaril, da je Japonska trenotno pred svojo največjo krizo in je poderčtal potrebo po narodni edinosti in je treba premagati največje ovire, ki so se kdaj v japonski zgodovini pojavile

General Tojo je napovedal, da bodo razširjena politična vojaška pooblastila in da bo zveza za narodno službo prejela dodeljen še večji delavni krog. V svojem govoru je še poderčtal potrebo sodelovanja vseh narodov v vzhodni Aziji in to sodelovanje je uvod za uvedbo novega reda v tem delu sveta. General je svoj govor zaključil z besedami, da se morajo vsi Japonci združiti v železno skupino, da bi bili kos največjim preizkušnjam in da bi premagali sleherno oviro.

Zakaj je lord Beaverbrook bolan

Stockholm, 30. okt. AS. Londonski dopisniki švedskih listov poročajo, da se širijo novice o bolezni lorda Beaverbrooka zato, da se opraviči njegov popoln neuspeh in da bo tako lahko odstopil. Širijo se govorice, da je Beaverbrook sam pripravil vse potrebno, za ostavko zaradi nesoglasij v vladi. Lord Beaverbrook je namreč za to, da se Rusiji pošlje neomejena pomoč.

Egipt noče obnoviti zvez s Sovjetsko Rusijo

Adana, 30. oktobra. AS. Vlada je odklonila predlog nekaterih poslancev, da bi Egipt obnovil diplomatične odnošaje s Sovjetsko Rusijo. Zunanji minister je izjavil, da sedanji čas ni ugoden za redne trgovske odnošaje in tudi diplomatični odnošaji so otežkočeni.

Minister Riccardi v Bukarešti

V Bukarešti bo v imenu italijanske vlade odprl akademsko leto na italijanskem kulturnem zavodu

Bukarešta, 30. okt. AS. Včeraj popoldne je prišel v Bukarešto italijanski minister za izmenjavo in za valute Ekc. Riccardi. Na postaji ga je poleg italijanskega kraljevega poslanika pozdravilo osebje poslaništva, konzulata in pa zastopstvo fašistične organizacije in zastopstvo italijanskih častnikov.

V imenu romunske vlade so prišli na postajo gospodarski minister Neger, državni podtajnik za prehrano Jacobescu, tajnik ministrstva za narodno gospodarstvo in dr.

Ministru na čast je bila razvrščena častna četa kraljevega letalstva z godbo na čelu. Minister Riccardi se je prisrčno pozdravil z navzočimi in je na.) pregledal častno četo med igranjem narodnih himen.

Še istega dne je minister Riccardi obiskal državnega voditelja maršala Antonesca in posamezne člane vlade. Snoči je bila italijanskemu državniku na čast prirejena slavnostna večerja, ki je bila na italijanskem kraljevem poslaništvu v Bukarešti.

Minister Riccardi je prišel v Bukarešto zlasti tudi zato, da bo v imenu italijanske vlade odprl akademsko leto na italijanskem zavodu za kulturo v Bukarešti in da bi obiskal italijansko kolonijo.

Glavni namen njegovega potovanja pa je ureditev gospodarskih vprašanj med Romunijo in Italijo. V njegovem spremstvu se nahaja mnogo visokih uradnikov njegovega ministrstva.

Uradni razglasi

Ustanovitev začasnega oddelka višje pedagoške šole

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino glede na § 44 zakona o meščanskih šolah, uredbo z dne 11. avgusta 1936 M. s. št. 648 o višji pedagoški šoli in na zadevni pravilnik z dne 30. novembra 1936 P. št. 48.781 bivše kraljevine Jugoslavije, na podstavi čl. 3 kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XIX št. 291 in smatrajoč za umestno, da se učiteljem ljudskih šol omogoči dopolnitev pripravljalnega študija za pouk na meščanskih šolah, ki so ga bili začeli na visokih pedagoških šolah v Zagrebu in Belgradu,

odreja:

Člen 1. Z omejitvijo na visokošolsko leto 1941-XX se ustanavlja pri filozofski fakulteti v Ljubljani začasni oddelek višje pedagoške šole za pripravljanje učiteljev meščanskih šol, ki bo trajal dva semestra.

Omenjeni oddelek bo obsegal samo tretji in četrti semester šole in se morejo vpisati vanj samo tisti učitelji, ki so obiskovali v Zagrebu ali Belgradu prva dva semestra višje pedagoške šole ter napravili ustrezne izpite.

Člen 2. Poslovanje začasnega oddelka je urejeno nalično z uredbo z dne 11. avgusta 1936 M. s. št. 648 in s pravilnikom z dne 30. nov. 1936 P. št. 48.781 bivše kraljevine Jugoslavije. Po potrebi se smejo ustanoviti odseki, ustrezajoči popolnjevalnim skupinam, ki jih izberejo slušatelji.

Člen 3. Dekanu filozofske fakultete se poverja služba rektorja te šole. Kot učiteljski svet šole posluje svet te fakultete.

Tajništvo šole se poverja fakultetnemu tajništvu. Stroški za njegovo poslovanje se pokrivajo iz visokošolskega proračuna.

Člen 4. Za predavanja, vaje in tečaje oddelka uporablja filozofska fakulteta po možnosti svoja predavanja, vaje in tečaje in z drugih fakultet univerze. Predavanja, vaje in tečaji se poverjajo predavateljem, ki jih določi fakultetni svet in jih odobri univerzitetni senat. Tako dodeljeni predavatelji prejemajo enak honorar kakor honorarni učitelji fakultete in se smejo vabiti na seje sveta s posvetovalnim glasom.

Člen 5. Za izobraževanje slušateljev oddelka se sme filozofska fakulteta poleg univerzitetnih koristiti tudi z drugimi zavodi in šolami, izpiti pa se morajo vsekakor opravljati na univerzi.

Člen 6. Prošnje slušateljev presoja svet filozofske fakultete, ki o njih odloča, kakor odloča tudi o vseh sporih didaktičnega značaja glede njihovega šolskega izobraževanja. Disciplinsko oblastvo za slušatelje je fakultetni svet.

Rok za vpis na začasni oddelek se določa na dan 20. novembra 1941-XX.

Člen 7. Glede vprašanj, ki niso obsežena v tej naredbi, poroča filozofska fakulteta Visokemu komisariatu, ki odloči po zaslišanju mnenja urada za univerzitetne zadeve in prosvetnega oddelka. Učni načrt, ki se priporoča slušateljem oddelka, mora predhodno odobriti zgoraj omenjeni urad.

Člen 8. Ta naredba stopi v veljavo na dan objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana dne 27. oktobra 1941-XX.

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino:
Emilio Grazioli

Sprememba območja občine Tržišče

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino na podstavi kr. ukaza z dne 1 maja 1941-XIX št. 291 in smatrajoč za potrebno, da se preuredijo meje občine Tržišče,

odreja:

Člen 1. Del kraja Stražberk (hišne številke 1, 2, 3, 4 in 16) v občini Št. Janž, ki je bil v zvezi z delno spremembo mejne črte priključen Ljubljanski pokrajini, se pripoji občini Tržišče, okraj Novo mesto.

Člen 2. Ta naredba stopi v veljavo na dan objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana dne 27. oktobra 1941-XIX.

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino:
Emilio Grazioli

Obvezno cepljenje proti davici na ozemlju občine Loški potok

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino glede na svojo odredbo z dne 23. avgusta 1941-XIX št. 90 o obveznem cepljenju proti davici na ozemlju ljubljanske občine in smatrajoč za potrebno, da se razširi obveznost cepljenja zoper davico na ozemlje občine Loški potok, kjer se endemična gnezdišča davice vztrajno ponavljajo,

odreja:

Člen 1. Cepljenje zoper davico je obvezno za otroke obojega spola med 18. mesecem in 10. letom starosti, bivajoče na ozemlju občine Loški potok.

Županu občine Loški potok in ravnatelju Higienskega zavoda v Ljubljani se poverja izvršitev te naredbe in določitev kraja, dneva in ure, kjer in kdaj naj se opravi cepljenje.

Člen 2. Cepljenje se mora opraviti po določbah komisariatske naredbe z dne 23. avgusta 1941-XIX št. 90, katere predpisi veljajo tudi kolikor se nanašajo na kazni za kršitve te naredbe.

Člen 3. Ta naredba stopi takoj v veljavo.

Ljubljana dne 23. oktobra 1941-XIX.

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino:
Emilio Grazioli

Nemške izjave

Berlin, 30. oktobra. AS. Z ozirom na angleška poročila, po katerih bi Nemčija bila pripravljena za vsako ceno skleniti kompromisni mir, izjavljajo v nemškem zunanjem ministrstvu, da se bo vojska končala izključno z zmago Osi.

Angleško priznanje

Rim, 30 oktobra. AS. Med neko včerajšnjo radijsko oddajo je angleški radijski komentator v svojem govoru priznal na londonski radijski postaji naslednje:

»V zadnjih dveh letih vojne je angleška mornarica izgubila križarke, katerih imena niso bila nikdar objavljena.«

Egipt mora prodajati svoje umetniške zaklade

Carigrad, 30. okt. AS. Iz Kaira se je izvedelo, da je egipska vlada sklenila polajšati si težki finančni položaj na ta način, da bo prodala nekaj najslavnejših egiptskih umetniških stvari. V ta bedni položaj je Egipt spravila samo vojna, ki so jo v Egipt prinesli Angleži in zanje se mora sedaj Egipt razbremeniti z najlepšimi ustvaritvami svoje večtisočletne kulture.

Pomilostitev na Grškem

Dne 28. oktobra so italijanske oblasti na Grškem odredile obširno pomilostitev za grško prebivalstvo za prestopke, ki se kaznujejo po splošnem kazenskem pravu in za kazni, ki ne presegajo zapora dveh let.

Sovjetske čete zapuščajo Iran

Stockholm, 30. oktobra. AS. Večina sovjetskih čet je zapustila Iran in hiti na pomoč južni Timošenkovi armadi. Na Kavkazu pripravljajo Sovjeti novo obrambno črto. Sovjetske čete v Iranu so znašale pet pehotnih divizij in eno motorizirano. V Iranu so sedaj skoraj izključno angleške čete.

Razdelitev bivšega jugoslov. železniškega parka

Zagreb, 30. oktobra. AS. Konferenca za razdelitev bivšega jugoslovanskega železniškega parka je končana. Hrvatska dobi 37 odst. vseh tovornih vagonov in 33 odstotkov vseh potniških vagonov.

Bivši jugoslovanski državljan usmrčen v Rimu

Rim, 30. okt. AS. Včeraj so nekje v rimski okolici ustrelili bivšega jugoslovanskega državljana Miloša Kneževiča, ki ga je obsodilo posebno sodišče, ker je letos februarja z nekaterimi drugimi ljudmi povzročil potopitev nekega italijanskega trgovskega parnika, in sicer s peklenskim strojem. Dva njegova pomagača so obsodili na 30 in na 26 let ječe.

Važna medicinska iznajdba

Nemški zdravniki Klarer, Mietsch in Domagk so v laboratoriju, ki ga ima kemično-medicinska družba Bayer v Wuppertalu, iznašli v sestavinah tako imenovanih Azofarben kemično snov, s katero bo mogoče pobijati bacile, ki jih zdravniki poznajo pod imenom streptokoki, ki povzročajo bolezni v sečovodu, na ledvicah, v mehurju, vratnih žlezah, v osrčju itd. Novo zdravilo se prodaja pod imenom Protonsil, in so z njim dosegli že zelo ugodne uspehe.

Velik požar v Oslu

Stockholm, 30. oktobra. AS. V Oslu je požar skoraj popolnoma uničil veliko poslopje, ki je obsegalo poleg mnogih pisarn in trgovin tudi eno gledališče. Škoda znaša poldrugi milij. kron.

Letalska vojna

Dan za dnem beremo v vojnih poročilih o letalskih napadih, o bombardiranju mest in vojaških ciljev, o razdejanjih, ki jih povzroča moderna zračna vojna. Mnogi izmed nas so bili sami v preteklosti priče takih dogodkov, ki jim bodo ostali do smrti v spominu kot nekaj neprimerno strašnega. Toda malokdo razen strokovnjakov ve, kako se takšni zračni napadi pripravijo in izvajajo, kaj je vse potrebno, da jih vojskujoča sila stalno vrši, koliko iznajdljivosti, duhovitih domislekov, izkušenj se je vrstilo, da je letalska vojna dosegla današnjo stopnjo organizacije.

Preobširno in odveč bi bilo opisovati tehnične podrobnosti bojnih letal, letališč, rušilnih in bojnih sredstev, ki jih letala uporabljajo. Vse to je že več ali manj danes vsakemu znano in vsakdanje. Zanimiva pa je organizacija uporabe vseh teh sredstev v današnji vojni.

Nevidna letališča

Vse naokrog po robovih vojskujoče se države so razsejana osja gnezda-letališča bombnikov. Niso to letališča, ki jih je uporabljalo letalstvo — vojno in civilno — v mirnem času, opremljena z vso udobnostjo, z zidanimi hangarji, razkošnimi družabnimi prostori za letalsko osebje in potnike, z gladkimi, asfaltiranimi vzletišči, v neposredni bližini velikih mest, s katerimi so zvezana z vsemi modernimi prometnimi sredstvi. Vojna letališča so skrita, nevidna, razmeščena v krajih, kjer bi jih najmanj pričakovali.

Potuješ po pokrajini, ki je vsa kakor v najlepšem miru. Ljudje delajo po poljih, v vaseh ne vidiš ničesar, kar bi te spominjalo na vojno. Daleč za vasjo ležijo gozdovi, pred njimi pa prostrane livade. Ko se jim bližaš, te naenkrat zaustavi vojaška straža, ne moreš brez posebnega dovoljenja naprej in šele tedaj se zaveš, da si zašel v skrito gnezdo bombnikov, ki nosijo noč za nočjo, včasih tudi podnevi, s svojimi grmečimi motorji smrtonosna bremena daleč v sovražno deželo. Če imaš dovoljenje, si lahko letališče ogledaš iz bližine. Pa tudi tedaj sprva ne vidiš veliko. Pokošena trava in zvožena tla ti pokažejo pota, po katerih vzletajo letala, le-teh pa ne vidiš, dokler se ti oči ne privadijo, da razločuješ v grmičevju, ki raste pred gozdom in med drevesi dolga, ozka krila mogočnih zračnih križark. Letala so razmeščena ob gozdu na videz brez vsakega reda, tu eno, tam drugo, na drugi strani spet več skupaj. Vsako za sebe je pokrito z zeleno barvano mrežo, spleteno iz močne vrvice, iz katere štrle v zrak sveže narezane veje grmovja, tako da je že iz majhne daljave skoraj nevidno tudi za tistega, ki jih ogleduje na tleh, kamoli za sovražnega letalskega opazovalca, ki v bliskovitem poletu drvi nad pokrajino ter se zaman ozira po letalskih gnezdih, zaman jih išče njegova ostra fotokamera, ki je še tisočkrat bolj občutljiva, kakor njegovo izvežbano oko. Kajti vsa ta navidezna razmetanost letal na letališču je plod skrbno premišljenega dela posebnih strokovnjakov za skrivanje, ki jih ima vsaka letalska baza. Vsak umeten grm, pod katerim se skriva letalo, vsaka malenkost mora ostati vedno na enem in istem mestu, ker bi ostra fotokamera sovražnega opazovalnega letala kaj kmalu odkrila vsako izpremembo sumljivega zemljišča in sovražnik bi takoj sklepal, da se na tem prostoru nekaj važnega dogaja ter bi mu posvetil ob priliki primerno pozornost v obliki bombnega napada.

Z gozdnega roba zaideš dalje v notranjost, pa se ti na vsakem koraku pod zavetjem drevja odkrivajo nova presenečenja. Naletiš na skladišča lahkih in težkih bomb, vsako za sebe primerno oddaljeno od drugega, da ne bi v nesrečnem primeru vse naenkrat odletelo v zrak. Skladišča najtežjih bomb, ki tehtajo po eno in več ton, imajo dostikrat celo lastne železne tire za prevoz teh orjakov do letal. Še dalje v gozdu odkriješ prostrane delavnice, dostikrat na pol v zemljo zakopane, opremljene z vsem najmomernejšim orodjem na električni pogon. V njih se izvršujejo najnujnejša popravila na letalih, ki jih je pa vedno dovolj, saj je to orožje zelo občutljivo. Naprej so skladišča bencina in olja, na drugi strani spet šotori ali barake za moštvo in častnike. Včasih precej daleč proč se nahaja poveljstvo baze, možgani celega tega prostranega in velikega stroja, v njegovi bližini pa desna roka poveljnika — telefonska in radiooddajna in sprejemna postaja. S telefonom je zvezana s poveljstvom vsaka edinica letališča, v enem hipu doseže poveljnik vsak kotiček na tem prostoru, radio pa služi za zvezo z nadrejenimi poveljstvi, s sosednjimi letalskimi bazami, s protiletalskimi baterijami, ki ščitijo letališče, z vremensko postajo, posebno pa še za zvezo z letalskimi oddelki svojega letališča in vsakim posameznim letalom, kadar se nahajajo v zraku na poletu proti sovražniku. Naj lete letala kamor koli, vedno so zvezana s svojim domačim letališčem kakor z nevidno vezjo. Brez radia je vsako letalsko vojskovanje danes nemogoče. Po radiu dobiva poveljnik letališča vsa povelja, vremenska poročila, vse podrobnosti, ki so zanj in njegovo skupino največje važnosti. Po radiu oddaja svojim letalom, ki se nahajajo dostikrat tisoč in več kilometrov daleč nad sovražnikovo deželo, svoja povelja, javlja jim vsako izpremembo vremena na njihovi poti, zapoveduje jim izpremembo ciljev, ki jih morajo napadati, od njih pa izve sproti vse, kar so letala na svoji poti opazila in izvršila. Tako je poveljstvo neprestano povezano s svojimi letali. Če leti poveljnik letališča sam s svojo skupino proti sovražniku, zavzame njegovo mesto v poveljstvu njegov namestnik ter vzdržuje zvezo s poveljnikom in oddelkom na poletu.

Letala na poletu

Pa tudi letalska skupina, ki leti proti sovražniku, ima svojo lastno zvezo potom brezžičnega brzojava in telefona. Z lastno radiooddajno in sprejemno postajo je vsako letalo zvezano s poveljniškim letalom in svojimi tovariši. Poveljnik skupine lahko vsak hip med poletom pokliče vsako letalo posebej, mu daje svoja navodila ali sprejema od njega poročila, če je v letalu vse v redu. Mnogokrat se zgodi, da se temu ali onemu letalu v skupini kaj pripeti, odpove eden izmed motorjev, ta ali ona naprava in letalo ni več sposobno za boj. Poveljnik ga pošlje domov, pot proti domačemu letališču pa mu kaže zopet radio postaja tega letališča, ki ga tudi v najbolj temni noči varno vodi do vzletišča ter mu potem še tam pomaga, da se brez skrbi spusti na ravna tla, brez strahu, da bi se pri spuščanju zaletelo med drevesa ali se razbilo med jarki in polji, ki obdajajo letališče. Važna je radio zveza med letali vsake skupine posebno v nočnih poletih in tedaj, kadar lete med oblaki, ko pilot pred seboj ne vidi ničesar ter zaman upira oči v neskončno temo. Poleg radia pa ima vsako letalo še svojo lastno telefonsko centralo, ki veže vse člane posadke med seboj. Poveljnik letala lahko vsak hip govori s svojim pilotom, opazovalcem, radiotelegrafistom in strelcem.

Letalska brodovja napadajo

Včasih napadajo manjše skupine letal, včasih pa tudi cela letalska brodovja, obstoječa iz več sto edinic. Takšne velike enote bi bilo nemogoče — pa tudi prenevarno — zbrati na enem samem letališču, opremiti jih s potrebnim številom zaščitnih lovcev in rušilcev. Zaradi tega določi poveljstvo letalske armade posebno zbirališče, ki pa se nahaja v zraku. Na določeno mesto lete z vseh letališč posamezne skupine ter se v natančno določenem času sestanejo v zraku, se tam formirajo v večje edinice in se nato pod poveljstvom višjega komandanta usmerijo proti sovražniku. Ker se vrše danes skoraj vsi taki napadi ponoči, je razumljivo, da je največja točnost predpogoj. Odločilno vlogo ima spet brezžični brzojav.

Po izvršenih nalogah se letala spet vračajo na domače letališče. Povratek in start letal sta najbolj kritična momenta, tedaj jih namreč ni mogoče skriti pred sovražnimi opazovalci. Tudi ponočno pristajanje letal je zvezano s kratkimi osvetlitvami terena in vsak tak moment je lahko izdajalski. Mnogokrat se pripeti, da je v trenutku, ko se letala pripravljajo k pristajanju, javljen prihod sovražnika. Pristanek bi letališče skoraj gotovo izdal. Zato je treba za kratek čas domača letala, ki so še v zraku, nekam »spraviti«. To »skrivališče« se nahaja spet v zraku, kje v bližini domačega letališča. Na določenem prostoru krožijo letala v zraku tako dolgo, dokler se sovražnik ne odstrani iz nevarne bližine, potem pa se vrnejo na domače letališče in pristanejo.

Zaščita zračnega prostora

Vse navedene priprave za skrivanje letališč pa bi bile brez pomena, če ne bi bil ves zračni prostor nad državo skrbno zavarovan. Zračni prostor vse države je razdeljen na nešteto kvadratov, ki imajo svojo centralo v središču prostora na zemlji, segajo pa v višino do zmogljivosti dalnogledov, žarometov in prisluškovalnih naprav. Vsaka obrambna centrala na zemlji ima pod kontrolo določeno ploskev neba nad seboj. Opazovalci, opremljeni z rafiniranimi optičnimi in prisluškovalnimi aparati kontrolirajo nebo noč in dan, zaznamujejo vsak šum letala, ki se pojavi nad njimi, ga sporočijo centrali in ta oddaja sporočilo naprej, tako da je pot sovražnega letala zaznamovana v vsej svoji dolžini ter se mu smer neprestano kontrolira. Le tako so mu lahko domači lovci vedno za petami, se pripravijo baterije protiletalskih topov na topel sprejem — četudi se skriva sovražnik vedno v oblakih ali leti nad njimi. Zato pa imajo domača letala, ki se nahajajo na poletu nad lastnim ozemljem, točno začrtane poti in ceste, po katerih smejo leteti. Nobeno vozilo na trdi cesti nima tako točno zabeleženih mejnikov pred seboj kakor letalo, ki se nahaja na poletu nad lastno državo, ki je v vojnem stanju. Čim bi se oddaljilo od te črte, bi se znašlo naenkrat v ognju lastnih protiletalskih topov ali bi mu sedel za vrat lovec ter ga obsul z jekleno točo, še preden bi spoznal, da ima pred seboj prijatelja.

Gospodarstvo

Pred novo gospodarsko pogodbo med Nemčijo in Hrvatsko

Zagreb, 30. okt. AS. Gospodarska pogajanja med Nemčijo in Hrvatsko bodo kmalu končana, dasi je bilo treba urediti zelo mnogo vprašanj. Pogajanja so se začela dne 16. oktobra in se sedaj bližajo svojemu koncu. Ob koncu tega meseca bo podpisana trgovinska pogodba, ki bo veljala eno leto.

*

Iz trgovinskega registra. Vpisana je bila družba Armelini & Co., Parfumerija »Vika«, Ljubljana, družbenika: Armelini Viktorija in inž. Tuma Ivan. — Pri Gorjani, lesno podjetje, družba z om. zavezo je vpisan prenos sedeža z Gorij pri Bledu v Ljubljano, izbrisan je nadalje poslovodja Kobenter Franc, vpisana pa Schwinger Rihard in Šenica Viktor. — Pri tvrdki Nada Grisogono, družba z om. zavezo v Ljubljani je izbrisana Nada Grisogono, vpisan pa poslovodja inž. Toman Anton.

Likvidacija: Zadruga lesnih voznikov z om. jamstvom v Dolenji Vasi, in Strojna zadruga, r. z. z o. z. v Biški Vasi.

Iz Zadružnega registra. Vpisana je Kmetijska blagovna zadruga v Grosupljem, zadr. z om. jamstvom, člani upravnega odbora: Adamič Anton, Kastelic Jože, Mehle Jože, Trontelj Anton in Potokar Anton. — Pri Stavbni zadrugi Akademski dom v Ljubljani z om. jamstvom je bil izbrisan član uprave dr. Zupan Alojzij, vpisan pa Ignacij Širca. — Pri Zadružnem kreditu, Ljubljana, zadrugi z om. jamstvom je bil izbrisan član uprave Pipan Ivan, vpisan pa dr. Zdolšek Josip. — Pri Zvezi slovenskih zadrug v Ljubljani so bili izbrisani člani upravnega odbora Pipan Ivan, dr. Bostajnčič Leopold, Goričar Matija, dr. Gorišek Milan, dr. Komljanec Josip, vpisani pa so bili Klun Ivan, Meden Anton, Špicar Jakob, Lavrič Ivan in Gangel Engelbert kot član uprave. — Pri Hranilnici in posojilnici v Št. Jerneju je bil izbrisan član uprave: Kocjan Martin, vpisan pa Cimerman Jože. — Pri Kmetijski strojni zadrugi v Št. Jerneju je bil izbrisan član uprave Recelj Ivan, vpisan pa Kovačič Franc.

Nova nemška oblačilna karta prinaša nekatere spremembe glede prejšnje karte zlasti v tem, da se morejo vsi predmeti nabaviti šele po zapadlosti točk karte. Tako se bo dobila na novo karto popolna moška obleka sestoječa iz treh kosov 15. julija 1942, dne 1. aprila se bo lahko dobila ženska volnena obleka, dne 15. aprila 1942 deški plašč iz lodna, dne 1. januarja 1942 dekliška volnena jopica in dne 15. septembra 1942 moški zimski plašč.

Podjetja na Hrvatskem. V prvi polovici letos je bilo na Hrvatskem ustanovljeno: 4 delniške družbe z glavnico 3.45 milij. kun, 41 družb in 137 posamičnih tvrdk ter 168 zadrug. Izbriasnih je bilo: 1 delniška družba z glavnico 15 milij., 262 drugih družb, 152 posamečnih tvrdk in 44 zadrug, 2 delniški družbi pa sta povečali glavnico na 19.5 miilj.

Iz Spodnje Štajerske

Prostovoljci za SS policijsko divizijo. Nemški listi prinašajo vabila za vstop v policijsko divizijo SS. Kdor vstopi v to divizijo, s tem že opravi svojo vojaško dolžnost ter bo po končani vojni ali po dosluženem roku imel prednost za vstop v policijsko službo. Policijska divizija je policijski vojaški oddelek, ki se zdaj bojuje skupaj z drugimi oddelki SS in vojaškimi enotami v prednjih vrstah na fronti. V to policijsko divizijo SS bodo sprejeti zgolj prostovoljci letnikov 1903—1924. Nabori za to bojno četo bodo še naznanjeni.

V Celju so odprli višjo šolo, ki je začela delovati dne 27. oktobra. Pri tej priliki je bila lepa slovesnost, na kateri sta govorila voditelj te šole dr. Herzog ter okrožni vodja Dorfmeister. Ta je zlasti naglašal, kako vlogo je v preteklosti imelo mesto Celje v narodnostnih bojih. Po slavnosti so v hiši, kjer je od leta 1829 do 1840 učil pesnik in profesor Johann Gabriel Seidl, odkrili spominsko ploščo. Potem je spregovoril še novi celjski župan Robert Himmer, ki je ploščo vzel v varstvo mestne občine.

Pomočniki in pomočnice nemškega Rdečega križa so bili slovesno zaprseženi v nedeljo v slavnostni dvorani mariborskega gradu. Zaprseženih je bilo 17 pomočnikov in 33 pomočnic. Nagovor je imel dr. Bouvier, ki je potem izvršil zaprisego. Istega dne so v Slovenski Bistrici zaprisegli 10 pomočnikov in 7 pomočnic.

Dom za onemogle na Bokalcah grade

V prvem gradbenem obdobju bodo zgradili 114 m dolg glavni in 21 m dolg stranski trakt

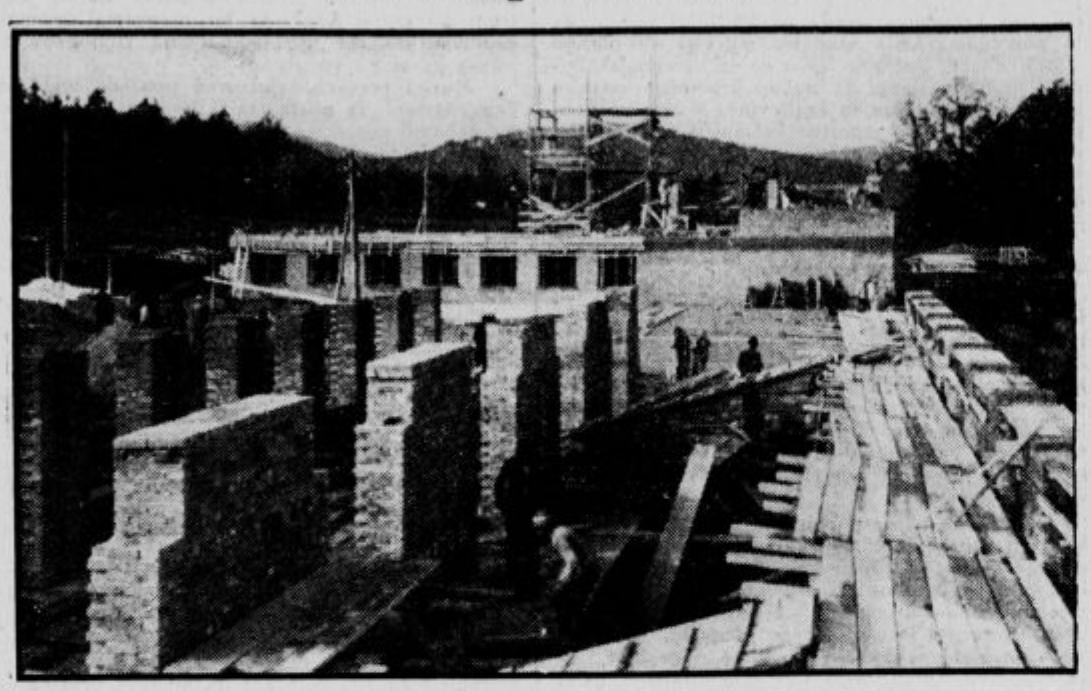

Pogled na glavni trakt doma na Bokalcah podolgem od juga proti severu. Zadaj na levi je videti podpritlična okna stranskega trakta

Začetek letošnjega leta je bil zaključen tečaj načrtov za dom onemoglih na Bokalcah. Veliko število domačih arhitektov se je z vso ljubeznijo posvetilo veliki nalogi. Rezultat natečaja je bil nad vse povoljen, saj so arhitekti prinesli res lep izbor novih misli, ki jih bo treba pri graditvi doma za onemogle upoštevati. Mestna hranilnica ljubljanska je z mecenskim darom omogočila tudi začetek gradbenih del in če ne bi vojna vihra letošnjo spomlad za nekaj časa prekinila vso gradbeno delavnost, bi mestna občina ljubljanska začela graditi dom za onemogle že takoj spomladi. Za graditev je bil izbran načrt, ki ga je izdelal arhitekt inž. Edvard Ravnikar. Po tem načrtu naj bi dom za onemogle na Bokalcah bil velika strnjena enota, sestoječa iz treh traktov, ki bi bili povezani med seboj nekako tako, da bi tvorili raztegnjeno obliko črke veliki »A«. Ker si je mestna občina pravočasno zagotovila najvažnejša gradiva, kakor železo in cement, ni bilo nobene ovire za začetek del. Ker je Visoki Komisariat gradbeni načrt mestne občine z vso dobrohotnostjo podpiral, so bila v avgustu razpisana gradbena dela za prvo gradbeno obdobje.

Za dva milijona lir

Dom za onemogle na Bokalcah naj bi stal na lepi planoti vzhodno od gradu na Bokalcah. Prvo gradbeno obdobje obsega približno tretjino glavnih traktov. V poštev tudi še niso prišla gospodarska poslopja, ki naj bi pri dokončni ureditvi doma omogočila v veliki meri zavodu samostojno gospodarstvo. Za prvo gradbeno obdobje je mestna občina imela pripravljen okrog dva milijona lir. Razpisana so bila betonska, železobetonska in zidarska dela v surovem in tesarska dela. Graditev je bila oddana dvema podjetjema, in sicer gradbenemu podetju inž. Franc Živec iz Ljubljane in gradbenemu podjetju Anton Mavrič iz Ljubljane. Obe podetji sta prevzeli predpisana gradbena dela približno v skupnem znesku lir 1,600.000. Tesarska dela so bila tudi oddana in so preračunana na okrog 400.000 lir.

V avgustu so začeli

27. avgusta sta bili obe podjetji uvedeni v delo. Najprej je bilo treba zgraditi in urediti primerno dovozno pot, ki naj bi vodila na planoto. Uporabili so zato kar kolovoz in ga temeljito utrdili. Na tako popravljeno cesto je šlo vsega skupaj 400 kubičnih metrov gramoza, sedaj je seveda sposobna, da vozijo po njej tovorni avtomobili, ki dovažajo gradivo. Dovažati je treba namreč vse: gramoz za beton, opeko, cement in železo. Le vode ni bilo treba, ker so zajezili na planoti majhen studenček, ki pa je žal poleti vendarle nekajkrat usahnil. Sedaj dela na velikanskem traktu doma na Bokalcah pri obeh podjetnikih nad 100 delavcev, težakov in zidarjev in vsak dan dovažajo gradivo redno štirje tovorni avtomobili in 14 parov konj. Delo gre hitro izpod rok in če ne bo nagajalo vreme, bo ves mogočni trakt še pred zimo v surovem dograjen in morda celo pokrit.

Ena tretjina celotnega načrta

Lega doma onemoglih na Bokalcah je čudovita. Na malenkostno valovitem svetu, ki bo ves posušen z drenažo, zemlja je namreč globoka in ilovnata, bo stal trakt, ki ga sedaj gradijo v smeri od severa proti jugu. Odtod je krasen razgled na Krim, na Kamniške planine, na Grmado in druge Polhovgrajske hribe. Iz višjih nadstropij bo tudi lep razgled na Rožno dolino in Vič. Obsežnosti gradbenih del je sedanja graditev doma na Bokalcah najlepše gradbeno delo mestne občine v letošnjem letu. Prvo gradbeno obdobje obsega vse, kar je potrebno ,da bo mogel dom onemoglih z uspehom obratovati in sprejeti onemogle. Vsa nadaljna gradbena obdobja bodo le povečavala zmagljivost zavoda ,tako da bo po dokončni dograditvi zavod lahko sprejel približno trikrat več onemoglih, kakor po prvem gradbenem obdobju.

Ogromne stavbe

Južni del glavnega trakta gradi podjetje inž. Živca. Ta del je dolg 80 m in širok 11 in pol m. Severni del glavnega trakta gradi podjetje Mavrič, tako da bo ves glavni trakt dolg 114 m. Podjetje Mavrič gradi še stranski trakt, ki je dolg 21 in pol m in širok 90 m. Ta stoji pravokotno na glavni trakt v smeri proti zahodu. Na ta stranski trakt bo kasneje dograjen glavnemu traktu drugi glavni trakt.

Ves glavni trakt bo dvonadstropen, medtem ko bo stranski trakt pritličen. V glavnem traktu bodo v glavnem stanovanjski prostori onemoglih, v stranskem traktu pa upravni prostori in skupni prostori. Ves glavni trakt ne bo podkleten. Severni del in sprednji del glavnega trakta bo pa podkleten. V severnem delu bo v kleti poglobljena kotlarna za centralno kurjavo, nato pa skladišča za premog. Nadaljni kletni prostori bodo služili za gospodarske shrambe. V stranskem traktu bodo v kleti parna pekarna s stroji za mesenje in drugimi napravami. Ker je svet valovit, bo nad kletjo podpritličje. V podpritličju bodo v glavnem traktu sobe za zakonce, vsega skupaj bo tam 24 sob z dvema posteljama, dalje 4 dnevni prostori, kopalnice, umivalnice, sobe za strežno osebje in druge pritikline. Ves glavni trakt bo imel dve stopnišči. Eno približno sredi, drugo pa ob stranskem traktu. V podpritličju gospodarskega trakta bo mogočna kuhinja, ki bo dolga 14 in pol m in široka 8 m, ob njej bodo še hladilnice, umivalnice, pripravljalnice in pa shrambe za posodo in krožnike. V pritličju gospodarskega trakta pa bo velikanska jedilnica, dolga 22 m in široka 8 m. Na jedilnico se bo naslanjala v glavnem traktu velikanska veža, ki bo najprimernejše zbirališče in najlepši dnevni prostor za onemogle.

Stanovanjski prostori

Pritličje, prvo in drugo nadstropje glavnega trakta pa so si v glavnem silno podobni. V vsaki etaži bo po 15 sob s šestimi posteljami. Okna sob bodo gledala proti vzhodu, ob sobah bo nato v sredi hodnik, na drugi strani pa bodo dnevni prostori in pritikline. Ob velikem stopnišču v sredi glavnega trakta bo v vsakem nadstropju velika veža, kjer bo tudi vse pripravljeno, da se kasneje vgradi še dvigalo. V vsaki etaži bo pet dnevnih prostorov, nekaj strežniških sob, dalje kopalnica, umivalnice, stranišča in drugo. Velike veže bodo imele tudi lične balkone. Poleg tega bo nad vežo pred jedilnico v pritličju v prvem nadstropju prav tako velika odprta pokrita terasa, ki bo zlasti poleti onemoglim služila prav dobro.

V celoti bo vsa ureditev doma za onemogle odlična in smotrena. Prvo gradbeno obdobje obsega vse, kar je potrebno, da more zavod delovati. Ko bodo gradbena dela končana, bo moglo sprejeti 270 onemoglih in še 24 onemoglih zakoncev, torej nad 300 oskrbovancev. Po dosedanjih načrtih naj bi dom za onemogle bil dograjen in urejen do konca prihodnjega leta. Seveda bo to šele tretjina vsega gradbenega načrta, ki se bo izvršil postopoma v naslednjih letih, kakor bodo to dovoljevala sredstva. Vsekakor pa pomenja že prvo gradbeno obdobje doma onemoglih eno največjih socialnih akcij mestne občine v zadnjem desetletju.

Prejšnja in sedanja mladina

Kdor ima priliko, da se bolj podrobno bavi z doraščajočo generacijo, kakršno predstavlja sedanja srednješolska in visokošolska mladina, bo dognal nekaj jako zanimivega in razveseljivega: ta mladina ni kar tako brezpogojno »dokončana«, kakor je bila njena predhodnica, mlajša generacija neposredno pred vojno in po njej. To pa je pomanjkljivost, ki upravičeno vzbuja upanje v bodočo mladino.

Če pomislimo nazaj, je imel vsakteri gimnazijec od petnajstega leta navzgor svoje, strogo omejeno svetovno naziranje, ob katerem je sleherni poskus kakega koristnega pogovora zdrsnil kot ob pooljenem plašču. Med njimi smo imeli relativiste, deterministe, agnostike, psihoanalitike, nietzschejance, budiste, antropozofe, nihiliste, socialiste, komuniste in še pristaše različnih ekstremno narodnostnih skupin. Kdor je takega mladega človeka vprašal kaj takega, kar je spadalo v področje svetovnega naziranja, je dobil tak odgovor, ki se ni dozdevalo, da bi ga bilo spregovorilo kako živo bitje, ampak je bilo videti, ko da izvira iz aparata, ki je deloval s pomočjo kakih okostenelih učenjakov ali strankarskih činiteljev. Naziranje teh mladih ljudi ni bilo takšno, da bi bilo pričakovati od njega, da se bo še kako razvijalo. Malokdaj si dobil mladega človeka, ki bi bil usmerjen zares versko in bi bil kazal pot v duhovno svobodo tistim dušam, ki so bile navezane na posvetne dogme. In tako se je zgodilo, da so ti, navidezno tako sebični mladi ljudje postali obupno črnogledi. Resničnost, ki je postajala bolj in bolj vsestranska in nagačena z vsakovrstnimi ognjeniškimi snovmi, se ni in ni mogla prilagoditi nobenemu trdnemu sistemu, na čigar zidovih so si pobili glave. Mnogo teh razočarancev se je vdalo protinravni in protiverski brezbrižnosti in ciničnimalomarnosti.

Spričo te generacije, ki je zdaj rod očetov, pa imamo podmladek, ki nanj ti sistemi ne morejo prav nič vplivati. Mnogi od njih so že zdavnaj izginili ali pa ležijo zaprašeni in obdani s pajčevino časa v muzejih evropske duhovne zgodovine. Eno pa je ostalo in sicer je to neomajna veličina katoliške dogme, ki je edina pustila vse tiste zmedene in od mnogostranskih in nezanesljivih svetovnonazorskih sistemov preplašene duše, da so se mogle brezmejno duhovno in duševno razvijati. Dandanašnja mladina je spet pripravljena, da se more okoristiti z veliko tradicijo katoliške dogme. Ta mladina vsaj sluti, kakšno oblast ima katoliški nauk in kako pomlajujoče vpliva na duše in jih usposablja za sožitje z občestvom. Če bi se v tej novi mladini hotele kdaj zbuditi plahost, črnogledost in protinravni cinizem, je to vsaj dober znak za to, da še ni povsem izginila duhovna in duševna žlindra prejšnje vzgoje — ali bolje: nevzgoje. (Vultur.)

Protimasonska razstava v Belgradu

Belgrad, konec oktobra.

Prav gotovo še nobena umetniška razstava v Belgradu ni bila tako obiskana kakor je obiskana protimasonska razstava, ki so jo te dni odprli in ki jo hodi gledat toliko ljudi, da se le s težavo prereneš iz prostora v prostor in da podrobno ne moreš pregledati vseh razstavljenih zanimivosti. Ne samo da je stvar sama na sebi res zanimiva in vabljiva, tudi splošne razmere in ugoden trenutek pomagata, da stvar vleče.

Razstava se nahaja v Garašaninovi ulici, kjer je imela svoje prostore bivša »Velika loža Jugoslavije«, torej na licu mesta, kar razstavi gotovo daje še posebno privlačnost, saj je prej imel vstop v te prostore le oni, ki je bil mason, teh je bilo pa seveda samo odmerjeno število. Ob vhodu na ulični strani so velikanske slike kakor kakšne odrske kulise, ki nekako ponazorujejo vsebino vse razstave. Tu vidimo, kako je komunist skupaj z Židom srbskemu kmetu zavezal oči in ga tira nad prepad, vidimo narod na križpotju, vidimo zopet združeno igro komunista, Žida in kapitalista.

V tri važnejše dele bi lahko razdelili vso razstavo. Komunizem, masonstvo, židovstvo. Vse to troje, tako naglaša ta razstava sama, je med seboj tesno povezano in je z roko v roki gnalo svet in posamezne narode v strašno pogubo, kar pa preprečuje novodobna Nemčija z novim, boljšim redom, kakor nam spet govore dodatni deli te razstave.

Prvi del prikazuje komunizem in židovstvo v SSSR. Polno originalnih slik, fotografij, do podrobnosti izdelanih grafikonov in tabel. Tu vidimo strašen glad, ki je stiskal ruski narod, vidimo kmeta, ki ga je komunizem razlastil in ga napravil za sužnja na lastni zemlji. Dalje gledamo trpljenje delavstva kako je diktatura proletariata udarila po proletariatu samem; kako se je izmaličilo in ubilo življenje mestnega človeka; kako je komunizem nastopil proti veri, podiral cerkve ali jih uporabljal v profane namene. Statistično prikazuje vse tvorce ruske revolucije, ki so izšli iz židovstva; v grafikonu vidimo zaznamovana vsa mesta širom Rusije, kjer so nastala koncentracijska taborišča. V teh podobah nam hoče razstava naslikati stanje Rusije in ruskega človeka. Na stenah so razobešene številne slike sedanjih in bivših voditeljev, ki so bili večinoma nasilno odstranjeni. Ta del razstave je dokaj bogat, skrbno in okusno urejen, a ker je iz samih slik in grafikonov, ne naredi tako močnega vtisa kakor drugi del, ki nam postreže s točnejšimi realnostmi.

Preden odidemo v prvo nadstropje, nas ob vhodu iznenadijo velike umetniško izdelane slike, ki predstavljajo misterij masonskega sveta, takoj nato gremo pa v ,tri celice, skozi katere je moral vsak mason, preden je bil sprejet. V prvi je mrtvaška glava, v drugi sveča in grob, v tretji okostnjak. Vse je odeto v črno. Tu je moral vsak mason ure in ure premišljevati, preden se je odločil, da postane pravi mason. — Tudi stopnice, ki nas vodijo v prvo nadstropje, so polne masonskih simbolov, predvsem zvezd in najrazličnejših figur. — V hodniku prvega nadstropja vidimo najrazličnejše znake, trofeje, medaljone, simbole, diplome in podobne reči, vse je originalno, skrbno zbrano.

Najbolj nas zanima dvorana »Velike lože Jugoslavije«. Objame nas skrivnostna luč, sami ne vemo, odkod prihaja. Dvorana ni bogve kako velika in v modrikasti svetlobi se sprva komaj razgledamo. Desno in levo so sedeži v več vrstah, na vsakem sedežu je meč in slika, ki predstavlja onega, ki je na tem sedežu imel svoje stalno mesto. Spredaj je nekak prestol za velikega mojstra, desno od njega so na sejah sedeli oni, ki so se šele pripravljali, levo pa oni, ki so bili že pravi masoni.V sredini nekakšen katafalk s svečami in mrtvaško glavo, stene in strop je pa vse poslikano s čudnimi masonskimi znaki in simboli. »Nekak židovski duh veje tod« — tako nam je govoril razlagalec — »tu so se obravnavala velika vprašanja visoke politike in političnih načrtov in dejanj, tu so mnogokrat kockali za usodo Jugoslavije in tu so ji nazadnje Judje in masoni pripravili tako žalosten konec.« Moramo naprej, razlagalec je povabil novo skupino v dvorano.

Spet smo v pritličju, kjer je v posebni sobi prirejena angleška loža, ki je precej drugačna na prvi pogled, kakor je pa jugoslovanska. V bistvu je pa ista. Na stenah zopet vidimo vidnejše osebnosti angleških masonov in tudi onih iz angleških domionov. Spet po svoje zanimivo. Tu vidimo predvsem mednarodni značaj masonstva, skupno delo in skupne cilje, kot vez med vsemi je pa seveda prikazano židovstvo.

V nadaljnih oddelkih vidimo delo komunizma, židovstva in masonstva v drugih krajih sveta. Ti oddelki so bolj majhni, sestoječi večinoma iz slik, karikatur, portretov in literature. Tu vidimo delo masonov na Madžarskem, v Franciji, v Ameriki itd.

Polagoma prehajamo iz skrivnostnih dvoren v realnejši svet, ni več onega tajinstvenega mraka, svetla luč nas objame v zadnjem delu razstave, ki nam kliče in razlaga, kako je današnja Nemčija rešila socialno vprašanje. Tu je kar več razlagalcev, ki nas o vsem živahno poučujejo. To je realnost, ki danes živi v Nemčiji, to je rešitev najtežjih vprašanj, tu so tudi načrti Nemčije, ki hoče priboriti v borbi proti komunizmu, masonstvu in predvsem židovstvu svetu nov, pravičen, lep socialen red. — V grafikonu vidimo, kako se vse vrača k delu in od dela udobno živi, vidimo, kako je zaščiten delavec, kmet. O vsem tem govore slike iz življenja, statistika itd.

Razstava je res bogata, skrbno pripravljena in vredna naše pozornosti. Tudi pri nas se je mnogo pisalo o masonstvu, o komunizmu, zato sem bil še bolj pozoren. V resnici človek vidi od blizu marsikaj, o čemer je prej morda samo čital ali slišal. Razstava glasno govori, obenem pa tudi lepo in nazorno razlaga tiste besede iz enajstega poglavja pri sv. Luku, ki govore o hudiču in Belcebubu. — J. V.

»Za kulisami« berlinske olimpiade

Neverjetno mnogo hrane je treba za olimpijske tekmovalce

Prehrana športnih tekmovalcev ni nič manj zanimiva od načina treninga. Nedavno smo seznanili naše čitatelje s športno dieto starih Grkov, ki so se pripravljali za olimpijske igre. Zatem smo objavili nekaj zanimivih jedilnih listov, s katerih je bilo razvidno, tako različno hrano so uživali na olimpijadi v Berlinu nemški, finski, italijanski, ameriški, jugoslovanski in japonski tekmovalci. Tokrat bomo skušali posneti po dr. Diemovi študiji nekaj splošno veljavnih načel in izkušenj glede prehrane olimpijskih tekmovalcev.

Znano je, da morajo tekmovalci, od katerih se zahteva izredna telesna moč in vztrajnost dobro in veliko jesti. Vendar so količine, katere so pospravili v olimpijski vasi, naravnost neverjetne. Vsega so pojedli za približno 2 milijona 500.000 lir hrane. Glavna hrana je bilo meso, katerega so morali toliko pripraviti, da je prišlo na moško osebo povprečno 719 gramov dnevno. Ženske so bile skromnejše, vendar znaša tudi pri njih povprečna količina 385 gramov dnevno. Razen mesa so použili moški tekmovalci dnevno 568 gramov zelenjave, 370 g sadja, 412 g močnatih proizvodov in še drugih malenkosti, tako da je znašala količina vsakodnevne hrane 3524 gramov.

Znanstvenik Schenk, ki je analiziral povprečno količino dnevne hrane tekmovalcev, je ugotovil, da je vsebovala 320 gramov beljakovin, 270 g maščobe in 580 g sladkornin. V kalorijah izraženo, je znašala ta prehrana 7300 kalorij, kar je dvakrat toliko, kolikor potrebuje normalen človek, ki telesno dela

Glavna hrana: meso in mleko

Skoraj vsi tekmovalci so se hranili po navodilih svojih strokovnjakov. Meso so jedli po trikrat dnevno. Zjutraj so naročili močne mesne juhe, gnjat ali slanino, opoldne in zvečer pa največ pusto, tolčeno goveje meso. Pikantne in slane mesne jedi so vsi odklanjali, radi pa so imeli kose mesa, ki so bili pečeni na žaru. Mesne jedi so se pekle večinoma v lastnem soku ter maslu in olju. Težkoatleti so pojedli dnevno približno 1 kg mesa. Druga najvažnejša jed ali pijača je bilo mleko. Pili so navadno kuhano mleko, jogurt, kislo mleko — nekateri so celo ponoči zahtevali toplo mleko. Največ so ga popili Indijci, po dva litra dnevno.

Pri lahkoatletih so opazili strokovnjaki, da jim prija lažja hrana. Použili so manj mesa, pač pa več jajc, sadja, kompotov, salat, medu, sladkornin in belega kruha.

Tekmovalci vseh narodov so zahtevali izdatne zajtrke. Nekateri so pili zjutraj mesne juhe, drugi sadne sokove. Finci, Angleži in Inozemci pa ovseno kašo z mlekom. Razen tega so použili zjutraj drobne kose kruha, namazanega z maslom in obloženega z mesom ali slanino. Največ so jedli dva dni pred tekmami. Tudi tri ure pred nastopom so se krepko založili. Tisti, ki so tekmovali v disciplinah, ki trajajo dalje časa, so pojedli do tri beefsteake z jajci, za tem še nekaj rumenjakov (za vztrajnost), čašo mleka ali skodelico mesne juhe.

Alkoholne pijače in druge posebnosti

Alkoholne pijače so zahtevali samo štirje narodi med petdesetimi: Francozi, Italijani, Nizozemci in Belgijci. Francozi so dobili čašo čistega vina, Italijani so ga mešali z vodo, Nizozemci in Belgijci pa so naročili čašo piva. Vsi drugi so pili samo mleko in sadne sokove.

Velika večina olimpijskih tekmovalcev so bili abstinenti in nekadilci. Tudi kavo ali čaj jih je pilo zelo malo. Značilno je dalje, da je bilo le malo vegetarijancev. Tisti, ki niso uživali mesne hrane, so bili le izjeme. Prekajenih mesnih izdelkov ni maral nihče, ribe pa so prinesli na mizo le tu pa tam Fincem in Islandcem.

Po vsakem obroku so zahtevali vodje moštev sveže sadje. Zlasti veliko so pojedli mandarin in surovih paradižnikov. Pikantnih dišav in zabel, katere gredo gurmanom v slast, tekmovalci niso smeli uživati. Hrana je bila pičlo slana, brez popra in kisa. Pač pa so morali jesti sladka jedila. Vse je moralo biti zelo sladko. Sladkorja so porabili dnevno 100 do 150 g na osebo. Solate so bile dobrodošle, vendar vselej brez kisa. Zabelili so jih nekateri samo z oljem, drugi tudi z limono, tretji s kislo smetano. Kumarice so vsi odklanjali.

Krompirja in kruha je šlo razmeroma malo. Riža so pojedli Japonci po pol kilograma dnevno, radi pa so ga videli na mizi tudi Francozi, Čileanci in Jugoslovani.

Po vsem tem vidimo, da še ne more biti govora o enotni športni dieti. To je po vsem razumljivo, zakaj olimpijski tekmovalci imajo zelo različne naloge (kako različna sta n. pr. napora metalca kopja in maratonskega tekača!), razen tega pa imajo različne prehranjevalne razmere in navade v svetu tudi nekaj svojega. Prehranjevalne izkušnje zadnje olimpiade so pokazale le to, da morajo tekmovalci veliko in dobro jesti in da je njihova hrana v marsičem drugačna od gurmanske.

Izšla je 3. knjiga Slovenčeve knjižnice

Deklica s Prisoj – Anže

Napisal Björnstjerne Björnson ~ Prevedla Fr. Kremžar - I. Čampa ~ Slika na ovitku: Beranek

Dve prelepi in sončni vaški povesti, ki sta po svoji vedrini in globoki človečnosti najlepše berivo za naše družine.

Knjigo dobite v upravi »Slovenca«, v knjigarnah in trafikah.

Stane le 5 lir.

V tisku je 4. knjiga

Podkrnoški gospod

Zgodovinski roman iz Koroške ~ Napisala Dolores Vieser, znana po romanu »Pevček«. ~

Obseg knjiga 220 strani. ~ Izide 15. novembra.

Pohitite z naročili za Slovenčevo knjižnico. ~ Tako lepih, tako poceni in vendar kvalitetno vrednih knjig še ni bilo pri nas.

Za 5 lir nova knjiga! ~ Za 5 lir 10 ur razvedrila in izobraževanja!

»Slovenčeva knjižnica« — Ljubljana — Kopitarjeva ulica št. 6

Drobne novice

Koledar

Petek, 31. oktobra: Volbenk, škof; Krištof, mučenec; Antonin, škof.

Sobota, 1. novembra: Vsi sveti; Cezarij, mučenec; Cirenija, mučenica; Marija, mučenica.

Novi grobovi

† **Marija Killer rojena Dolžan** je izdihnila svojo dušo v Ljubljani. Pokopali jo bodo v petek ob pol 5 popoldne iz kapelice sv. Nikolaja na Žalah. Naj ji sveti večna luč! Njenim svojcem izrekamo svoje sožalje!

† **Ana Göstl.** Umrla je danes ponoči Ana Göstl, sestra primarija v pokoju dr. Göstla. Pogreb bo jutri ob poltreh iz kapelice sv. Antona na Žalah na pokopališče k sv. Križu. Naj ji sveti večna luč! Sorodnikom naše sožalje!

Osebne novice

60 let delovnega življenja

Danes praznuje v krogu svoje družine 60 letnico življenja sprevodnik v pok. in naš dolgoletni naročnik g. Trampuž Franc. Življenjska pot ga je zanesla po končani svetovni vojni iz sončne Goriške v Maribor, kjer je vstopil v službo na železnici. Ustanovil si je družinsko ognjišče in dan za dnem vršil službo polno odgovornosti pri odpravi tovornih vlakov. Leta so hitela. Pred nekaj leti je vstopil v pokoj, vendar je hotel delati dalje. Dobil je službo kolporterja pri mariborski »Slovenčevi« upravi. Kakor je bil vesten na železnici, tak je ostal tudi pri prodaji in raznašanju našega lista. Skrbna žena je vodila vse domače posle, otroci Rado, Marica in Verica pa so očeta vedno razveseljevali s pridnim učenjem v mariborskih šolah. Dela tudi sedaj ni opustil. Pogosto se mudi pri obdelavi koščka zemlje, da bo družina imela nekaj zelenjave v pozni jeseni. K lepemu jubileju življenja, ki je mnogokrat zastrto s težkimi oblaki, mu čestitamo tudi mi ter želimo, naj ga Bog ohrani njegovi družini do skrajnih mej življenja! Gospod Franc, Bog vas živi!

Pokrajinski sosvet sklican

Pokrajinski sosvet je sklican za sredo 5. novembra ob 10 dopoldne v vladno palačo.

Disciplina v prehrani

Prehranjevalni zavod je iz raznih strani dognal, da mnogi nakupujejo živila za vsakršno ceno, jih skrivaj prevažajo in skrivajo ter si v pravem pomenu besede kopičijo zaloge.

Oni, ki tako ravnajo, so sužnji najbolj slepe sebičnosti, njihovo delo pa jim ne bo koristilo, ker bodo prej ali slej razkrinkani in prijavljeni pristojnim oblastem.

V teh časih se morajo vsi državljani brez razlike zavedati dolžnosti, ki jim jo nalagata zakon in družba, da namreč z vsemi silami delajo za dobrobit in koristi splošnosti in ne posameznikov.

Prehranjevalni zavod Visokega Komisariata za Ljubljansko pokrajino

*

— **Sprememba poštnega okoliša Polhovgradec.** Iz okoliša pošte Polhovgradec se izločijo kraji Črni vrh (sedež pomožne pošte), Smolnik, Selo, Setnica razen hiš. štev. 1, 2 in 3 del Polhovega gradca in sicer hišne štev. 58, 59, 60, 62 in 64 in del Setnika hišne št. 6 in 7, ker se sedaj nahajajo pod nemško oblastjo.

— **Honorarne ure.** Rektorat Glasbene akademije v Ljubljani potrebuje za poučevanje splošne zgodovine in zemljepisa učne moči. Na vsak predmet odpadeta po 2 tedenski uri. Reflektanti s kvalifikacijo srednješolskih profesorjev naj se javijo pri tajništvu do 4. novembra. Prednost imajo profesorji brez službe z družino.

— **Spremenljivo vreme.** Sreda je prinesla čudno vreme. Zjutraj sneg, nato je bilo nekaj ur močno oblačno, čez dan lepo in sončno. Ponoči je zavel moker jug. Zjutraj je začelo sprva rositi, pozneje pa pošteno liti. Temperatura se splošno dviga nad ničlo, barometer pa še vedno pada. V četrtek je bila zjutraj najnižja temperatura v mestu +3.1° C, zunaj na prostem za stopinjo višja, v sredo pa je bila dosežena najvišja dnevna temperatura +5.2 C. Barometer je davi padel na 751.2 mm.

— **Obsodba zaradi odprave plodu.** Pred malim kazenskim senatom, ki mu je predsedoval s. o. s. g. Rajko Lederhas, je bil zaradi zločina poskusa odprave telesnega plodu obsojen vpokojeni žel. strojevodja Ferdinand Permozer, ki je po Notranjskem, Dolenjskem in tudi okoli Čabra znan kot izvežban padar, na 6 mesecev strogega zapora, ker je poskušal izvršiti operacijo, da bi prišlo na svet mrtvorojeno dete.

Iz Novega mesta

Trije sejmi na en dan. V ponedeljek so bili v Novem mestu kar trije uspeli sejmi. Na sejem za obvezno oddajo klavne goveje živine so okoliški živinorejci prostovoljno pripeljali 65 glav goveje živine, po večini volov, v skupni teži okoli 35.000 kg. Živina je bila zelo lepa in zato tudi dobro ocenjena. Istočasno se je na Loki vršil sejem za prašiče, na katerega so kmetje pripeljali 800 prašičev, malih in velikih, kar je za zadnji čas rekordno število. Posledice takega rekordnega števila seveda niso izostale in so cene mlademu blagu občutno padle in tako se je marsikdo, ki je mlade prašiče kupil na prejšnjem sejmu, kesal, ker je v bojazni, da tega blaga ne bo dobiti, pohitel z nakupom. Tretji sejem, sejem za plemensko živino, se je vršil na Grmu, na katerem je bilo videti nekaj lepih glav prvovrstne plemenske živine.

Važno opozorilo živinorejcem novomeškega okraja. V četrtek, 30. oktobra se bo dopoldne ob 9 v Velikih Laščah vršil sejem za plemenske bikce. One občine novomeškega okraja, ki si doslej še niso oskrbele plemenskih bikov, naj na ta sejem pošljejo svoje rejce, da si tam nabavijo plemensko živino. Ker se sejem vrši že dopoldne ob 9, je treba, da se interesenti iz Novega mesta odpeljejo že prejšnji dan. Najboljše je, če se iz Novega mesta odpeljejo v sredo, dne 29. oktobra ob 15.50 popoldne.

Prodaja lesa na javni dražbi. Gozdna uprava razlaščenih gozdov v Kočevju sporoča, da bo dne 10. novembra dopoldne od 10 na javni dražbi prodala 700 m³ jelove stoječe deblovine. Vsa pojasnila in navodila za javno dražbo daje gozdna uprava.

Kako je zaračunavati kurjavo? Novomeško okrajno glavarstvo opozarja preko mestne občine vse tiste, ki oddajajo oficirjem in podoficirjem sobe v najem, da smejo za kurjavo v sobah I. kat. računati 2.50 L. dnevno, v sobah II. kat. pa 2 liri dnevno.

NECCHI
ŠIVALNI STROJI
IGN. VOK
LJUBLJANA, TAVČARJEVA 7

Ljubljana

l **Spominska slovesnost padlim in umrlim tovarišem šentpeterske fare** bo v nedeljo, dne 2. novembra ob pol 11 v cerkvi sv. Petra.

l **V frančiškanski dvorani** bo Stolna prosveta dne 1. in 2. novembra predvajala nalašč za te dni prirejeno ljudsko igro »Mlinar in njegova hči«. Pričetek obakrat točno ob šestih zvečer. Vstopnice dobite v trafiki Soukal. Pred škofijo, dne uri pred predstavo pa pri blagajni v pasaži.

l **Dar Rdečemu križu.** Namesto venca na grob pok. gospoda Mihe Jankoviča je daroval gospod dr. Perko Milan, zobozdravnik v Ljubljani Rdečemu križu 100 lir. Darovalcu iskrena hvala.

l **Spet dober zgled pridobitnim krogom** je dala ugledna ljubljanska tvrdka z darilom 1000 lir za vsesvetsko akcijo, še posebej je pa podarila 2000 lir za mestne reveže. Pri tem pa moramo omeniti, da njeno podjetje ne spada med tiste, ki so jim vojne razmere prinesle zlate čase. Zato ji vrhovni socialni svet mesta Ljubljane za hvalevredno plemenito dejanje izreka najtoplejšo zahvalo tudi v imenu podpiranih.

l **Velika darila** in nagla oddaja nakaznic vsesvetske akcije pričajo, da se ljubljansko prebivalstvo popolnoma zaveda dobrega namena te dobrodelne akcije ter zato hoče letos svoje rajne še posebno počastiti z dobrimi deli. Pri tem pa naša razsodna in dobrosrčna javnost tudi prav dobro ve, da bo vsa vsota, ki jo zbere vsesvetska akcija, porabljena edino za podpore, potrebne v Ljubljani po odločitvah mestnega socialnega urada in vrhovnega socialnega sveta za mesto Ljubljano.

l **Razsvetljava žal.** Da tudi naše prekrasne, edinstvene žale čim najlepše proslave praznik umrlih in s tem počaste predvsem one, ki so na svoji zadnji poti na božjo njivo počivali na Žalah, bodo po cerkvenih opravilih na pokopališču Sv. Križa na predvečer Vernih duš v nedeljo 2. novembra o mraku zablestele v vsem sijaju. Bajno razsvetljeno bo veličastno portalno poslopje, gorele bodo vse luči na prekrasnih lestencih po kapelicah in v molilnici, poti bodo razsvetljene z dolgimi vrstami kandelabrov, vse žale se bodo pa kopale v luči reflektorjev. Po obisku svojih dragih rajnih in po molitvah zanje bodo množice na poti domov spet ogledovale vso lepoto žal ter občudovale nove krasotne lestence v molilnici in kapelicah, zlasti pa čudovito lepe nove križe po kapelicah. Spet bo vsa naša javnost hvalila tudi najnovejše izpopolnitve po načrtih projektanta žal, saj prav ta svetila in križi predstavljajo višek cerkvene umetnosti in umetne obrti. Pa ne samo domači obiskovalci, še bolj bodo hvalili plemenito krasoto naših žal najslavnejših umetnin in najznamenitejših pokopališč vajeni gostje s svojim glasnim priznanjem, da so ljubljanske žale res edinstvene na vsem svetu.

l **Združenje brivcev in frizerjev** obvešča cenj. občinstvo, da bodo predmetne obratovalnice na praznik v soboto 1. nov. celi dan zaprte, zato pa bodo iste odprte v nedeljo 2. nv. od 8.—12. ure.

l **Dekle, ki ne ve, kje je zad in kje spred,** zbuja pozornost posebno pri ljudeh, ki cenijo red. Taka vrtoglavost je zanesljivo znamenje površnosti in nerednosti, da bo taka gospodična le težko dobila moža ali službo. Marsikak zakonski mož pa obžaluje, da te napake ni opazil pri svoji nevesti, ker sedaj ni reda niti v družini niti v hiši in gospodinjstvu. Pa tudi takega uslužbenca ne bo dolgo gledal gospodar, ki zahteva red, saj tak človek ne zamenjuje samo spred in zad, temveč je premalo sprejemljiv za ukaze, premalo resen za izpolnjevanje svojih dolžnosti, skratka človek, ki ne pozna reda. Najprej pa takega človeka spoznate na tramvaju, ker pri izstopanju sili iz voza pri zadnjih vratih, čeprav dobro ve, da bi moral izstopiti pri sprednjih vratih. Zapomnite si pa tudi tiste, ki silijo v tramvajski voz pri sprednjih vratih, da ne morejo izstopiti ljudje, ki znajo ceniti red.

l **Opozarjamo na prvo madinsko predstavo,** ki se bo vršila v nedeljo ob 10.30 uri v Operi. Uprizorili bodo Golovin-Gregorčevo bajko »Princeska in zmaj«. Ta izredno ljubka, pisana in slikovita zgodba o junaškem dečku, ki premaga zmaja in reši kraljično s pomočjo sedmih škratov in živali, je očarala že lansko sezono mlado in staro. Učinkovite pevske točke, med njimi koračnica škratov, lepi baleti ter troglavi zmaj, so privlačnosti, ki ostanejo otrokom nepozabne. V glavnih vlogah: Barbičeva, Golieva, Pianecki, B. in M. Sancin i. dr. Dirigenti: D. Žebre. — Režiserka: Maša Slavčeva. — Koreograf: inž. Golovin. Veljale bodo globoko znižane cene — od 12 lir navzdol.

l **Najboljši slovenski operni in koncertni pevki** Franja Golobova in Valerija Heybalova bodeta izvajali s spremljevanjem komornega orkestra Pergolesejev staroklasični oratorij Stabat Mater na znano besedilo. Sodelovanje obeh slovenskih prvovrstnih umetnic je dovoljno jamstvo, da bo koncert na visoki umetniški stopnji. Delo ima dvanajst odstavkov, vrstijo se dueti z arijami za sopran, odnosno alt. Orkester, ki ga sestavlja godalni kvintet in klavir ima vlogo spremljevalca. Glavna težina je v solističnih vlogah. Poleg Stabat Mater bo igral komorni orkester kot uvodno točko v koncert Corellijev Concerto grosso. Koncert vodi priznani slovenski dirigent Drago Marijo Šijanec, ki se je že velikokrat izvrstno uveljavil tudi kot dirigent velikih simfoničnih koncertov. Koncert bo v ponedeljek, dne 3. novembra točno ob 20. uri v veliki Filharmonični dvorani. Prav posebno še opozarjamo, da bo konec koncerta točno ob 21.20 uri. Predprodaja vstopnic v knjigarni Glasbene Matice.

l **Prijave za odmero zgradarine** za davčno leto 1942-XX je treba vlagati v času od 1. do 30. novembra 1941-XIX pri pristojnih davčnih upravah ali pri občinah, kjer leži predmet zavezan zgradarini. V prijavo je vpisati letno kosmato najemnino, ki je pogojena na dan 1. novembra 1941-XIX.

l **Zdravniško nedeljsko službo** bo opravljala od petka od 20 do nedelje do 8 zjutraj mestna zdravn. dr. Žitko Jožica, Pleteršnikova 13, telefon 47-64. — Od nedelje od 8 zjutraj do ponedeljka do 8 zjutraj pa mestni viš. zdravnik dr. Ahčin Marjan, Korytkova 18, telefon 36-24.

l **Popravek najvišjih cen za cvetje in vence v Ljubljani.** Pri objavi najvišjih cen za okras grobov, kakor jih je določil 25. t. m. Visoki Komisariat, se je vrinila majhna napaka, ki pa kupcem ni škodovala. Za cvetove žlahtnih, pri vrtnarjih v toplih gredah umetno vzgojenih krizantem je bila namreč objavljena cena od 3 do 6 lir za posamezen cvet, vendar pa sme najlepši in največji cvet krizanteme veljati samo 5 lir, kar so upoštevali tudi prodajalci ter niso zahtevali za žlahtne krizanteme višjih cen.

l **Raznoterosti z živilskega trga.** Ker na 1. novembra, na praznik izostane sobotni tržni dan, je bil trg v sredo mnogo živahnejši in dovoz zelja večji, kakor druge tedne. V sredo je bilo na Sv. Petra nasip pripeljanih 10 voz lepih in zdravih zeljnatih glav, večinoma iz ižanske okolice, pa tudi iz dolenjskih krajev. Glave so bile po cenah, določenih od tržnega nadzorstva, kakor je bilo že objavljeno. Lahko pa je človek dobil lepo in veliko glavo za 1.50 lir. Na prostoru za gobe je manj živahno zaradi slabega vremena. Na 5 klopeh so bile na prodaj poznojesenske gobe, kakor štorovke in sivke. Živilski trg je bil drugače dobro založen z razno zelenjavo in povrtnino. Na trgu je po prizadevanju tržnega nadzorstva vpeljan vzoren red. Vse prodajalke imajo sedaj za vsako blago označene cene. Na sadnem trgu je živahno nakupovanje domačih jabolk, ki jih gospodinje nakupujejo, da jih posuše.

l **Eksekucije na nepremičnine.** Zemljiškoknjižni urad je v septembru zaznamoval 21 realnih eksekucij, s katerimi so bile prisilno vknjižene na razne nepremičnine terjatve zasebnih upnikov in neplačani davki. Z realno eksekucijo je bila pri 21 posestvih vknjižena zastavna pravica za terjatve v skupnem znesku 202.405 lir. Vknjiženi sta bili med drugimi 2 prav majhni terjatvi, tako pri nekem posestvu terjatev v znesku 136 lir, pri drugem pa v znesku 22 lir. Državni zaklad se je pri 10 posestnikih vknjižil na njihova posestva za neplačane davke v skupnem znesku 22.257 lir. Prisilno je bila pri neki nepremičnini vknjižena starejša terjatev v dinarski valuti za znesek 395.162. Splošno je opažati, da se letos kaj redko izvedejo javne sodne dražbe nepremičnin. Vsakdo skuša doseči z upniki, ki poganjajo njegovo posestvo na dražbo, kak primeren sporazum in upniki se rajši zadovolje na miren način, da pridejo do kritja svojih terjatev, kakor bi poganjali dolžnka na boben. i

Razdeljevanje krompirja

Ljubljanski mestni preskrbovalni urad je s pomočjo Prehranjevalnega zavoda Visokega Komisariata za Ljubljansko pokrajino nakupil krompir za one Ljubljančane, ki še niso založeni z njim. Na vse načine si je prizadeval in si še prizadeva pri nabavah čim večjih zalog tega tako važnega res ljudskega živila. Letina na Dolenjskem je kriva, da množina krompirja morda ne bo tako velika, da bi popolnoma krila nekdanjo potrebo ali porabo v naši občini. Verjetno bodo pa še ugodno zaključena tudi pogajanja za nakup krompirja onstran meja naše pokrajine in kraljevine. V tem primeru bo sedaj določena množina krompirja s poznejšim dodatkom primerno povečana. Doslej nabavljeni krompir pa bo mestni preskrbovalni urad pri trgovcih na drobno takoj še ta in prihodnji teden razdelil strankam.

Za nabavo krompirja daje mestni preskrbovalni urad naslednja navodila:

Vsak družinski glavar ali njegov pooblaščenec ima pri trgovcu, kjer dobiva živilske nakaznice in racionirano blago, pravico nabaviti za vsako osebo 25 kg krompirja. Če bo trgovec na drobno izjavil, da krompirja sam ne bo oddajal, bo določil za to pooblaščenega trgovca na debelo, kjer bo porabnik dobil svoj delež krompirja. V tem primeru mora trgovec na drobno izročiti trgovcu na debelo natančen seznam svojih strank z navedbo števila družinskih članov.

Od nabave pa so popolnoma in **brez izjeme izključeni oni, ki že imajo kakršnekoli zaloge krompirja.** Če ima pa družinski glavar manjšo zalogo kot 25 kg na osebo, ima pravico za nabavo ustrezajoče razlike krompirja. Mestni preskrbovalni urad bo uvedel **izredno strogo kontrolo,** da krompirja ne bodo nabavljali oni, ki so si ga kjer koli že zagotovili ali že imajo. Če bo ugotovljeno, da je dobila krompir oseba, ki si ga je že priskrbela ali ga že ima, ji bo ta krompir **prisilno in brez povračila izdatkov odvzet.** Neupravičeni nabavljalec pa bo obenem tudi najstrožje kaznovan po uredbi o trgovanju s krompirjem.

Zaradi poznejše primerjave bo moral trgovec v poseben seznam vpisati ime družinskega glavarja, ki si je nabavil krompir, stanovanje in dobljeno množino krompirja. Vsak bo moral **prejem krompirja podpisati.** S podpisom pa bo tudi vsak prejemnik potrdil, da so mu znana gornja navodila o upravičenosti do krompirja.

Trgovci bodo morali prejem krompirja potrditi tudi v nabavni knjižici za meso s svojo štampiljsko in zapisati prodano količino Zaradi kontrole bo moral vsak, ki bo prevzemal krompir, predložiti za vse družinske člane izpolnjene živilske karte na vpogled.

Mestni preskrbovalni urad upa, da bodo občani razumeli ta poziv ter si bodo tako ta krompir nabavili res samo oni, ki krompirja še nimajo. Upamo, da se ne bo treba poslužiti prej navedenih strogih ukrepov, hkrati pa poudarjamo, da se jih bo mestni preskrbovalni urad odločno ter brez pomislekov in kakršnih koli ozirov gotovo poslužil, če bo našel take, ki bodo neupravičeno nabavljali krompir ter na ta način onemogočali pravično razdelitev tega ljudskega živila.

Mestna občina si je nadela nalogo, da preskrbi krompir onim, ki ga res nimajo, ne pa onim, ki so si ga znali z najrazličnejšimi sredstvi že nabaviti ali zagotoviti.

Mestni preskrbovalni urad opominja vse prejemnike, naj krompir skrbno preberejo in dobro shranijo, da ga obvarujejo gnitja. Ljudje naj krompir skrbno razdele na posamezne tedne in dneve ter varčujejo z njim, ker ni zanesljivo, če bodo pozneje še dobili večje količine krompirja.

Obenem opozarja mestni preskrbovalni urad in prosi vse trgovce na drobno in na debelo, ki bodo razdeljevali krompir, naj vsako stranko posebej opozore, da ima pravico do nabave **izključno samo ona oseba, ki nima zalog** ter da bo mestni preskrbovalni urad to **najstrožje nadzoroval.** Trgovci pa naj tudi pazijo, da si ne bi kdo nabavil krompirja za več oseb kot jih njegova družina res ima.

Mestni preskrbovalni urad je nekaterim večjim trgovcem že oddal nekaj krompirja, drugim trgovcem pa bo razdeljeval krompir po njihovih imenih od začetne črke A—J v petek 31. oktobra, od začetne črke K—M v torek 4. novembra, od N—R v sredo 5. novembra in od S—Ž v četrtek 6. novembra.

Gledališče

Drama: Petek, 31. oktobra zaprto. — Sobota, 1. novembra: Hamlet. Izven. — Začetek ob 17.30. — Konec ob 21. — Nedelja, 2. novembra: Šesto nadstropje. Izven. Znižane cene. — Začetek ob 18.15. — Konec ob 20.45. — Ponedeljek, 3. novembra: zaprto.

Opera: Petek, 31. oktobra: Predstava za Dopolavoro. — Sobota, 1. nov.: Faust. Izven. — Začetek ob 17.30. — Konec ob 21. Znižane cene.

Radio Ljubljana

Petek, 31. oktobra: 7:30 Radijska poročila v slovenščini — 7.45 Lahka glasba, vmes ob 8 napoved časa — 8.15 Radijska poročila — 12.15 Koncert pianista Germana Arnaldija — 12.40 Serenade in valčki pod vodstvom Petralia — 13 Napoved časa. Radijska poročila — 13.15 Vojno poročilo Glavnega stana Oboroženih Sil v slovenščini — 13.17 Simfonični koncert pod vodstvom Alfreda Simonetija — 14 Radijska poročila — 14.15 Orkester Cetra pod vodstvom Barzizza — 14.15 Radijska poročila v slovenščini — 17.15 Orkester EIAR-ja pod vodstvom D. M. Šijanca — 19 »Parliamo l'italiano«, prof. dr. Stanko Leben — 19.30 Radijska poročila v slovenščini — 19.45 Pisana glasba — 20 Napoved časa — Radijska poročila — 20.20 Komentar k dnevnim dogodkom v slovenščini — 20.40 Orkestralna glasba pod vodstvom Arlandija — 21.20 Orkester EIAR-ja pod vodstvom D. M. Šijanca s sodelovanjem sopranistke Valerije Heybalove in tenorista Ivana Francla — 22.10 Novice v slovenščini — 22.15 Koncert violinistke Francke Rojec-Ornik, pri klavirju Marta Osterc-Valjalo — 22.45 Radijska poročila.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9, Miklošičeva 2 in mr. Murmayer R., Sv. Petra cesta 78.

33

Mišek in Netopir

XI.

Ubeznik

Gospod Lisjak je drevil s konjem po strugi potoka, ne da bi pustil za seboj kako sled. Zadovoljen nasmeh se mu je režal na obrazu, ko je pomislil da zdaj Mišek vé, da sta gospod Lisjak in Netopir ena in ista oseba. Razbojnik je bil prepričan, da se Mišek ne bo upal naznaniti ga oblastem.

Samo enkrat se je gospod Lisjak ustavil, takrat ko je zagledal bližajoče se policijske stražnike, ki so bili na poti, da bi izsledili Netopirja.

»Oh, ta trapasti Anzelj, ki misli, da bo sploh kaj našel!« je skozi stisnjene zobe siknil Lisjak.

Ne da bi izgubljal čas, je spodbodel konja in se pridružil policiji, češ da ji pomaga pri zasledovanju.

Anzelj se je okrenil in ga pozdravil:

»Pozdravljeni, gospod Lisjak!« je zavpil. »Ali nam boste še vi pomagali pri iskanju Netopirja?«

»Da, gospod,« je odvrnil Lisjak. »Pripravljen sem sodelovati pri njegovi aretaciji.«

KULTURNI OBZORNIK

Duhovni pomen Filoteje

Ljubljanski bogoslovci so priredili in izdali klasično delo sv. Frančiška Saleškega **Filotejo**, ki je že bila v sobotnem »Slovencu« ocenjena z literarnega stališča. Poglejmo še, kaj pomeni Filoteja kot ascetični priročnik.

Frančišek Saleški je neizrečeno ljubil ljudi med svetom in jim skušal pomagati. Stal je na stališču, da se je treba k svetu skloniti, se mu prilagoditi toliko časa, dokler ne zahteva od nas kaj takega, kar bi bilo v nasprotju z božjo voljo. Videl je pa tudi, da je tedanja ascetična literatura bila pisana po večini v samostanih za samostanske ljudi. Sklenil je pobožnost, popolnost ljudem med svetom približati. Pričel je poudarjati tole resnico: Pobožnost, krščanska popolnost **je za vse ljudi** in ni zavisna od **poklica**, ki si ga kdo izbere. **V vsakem poštenem stanu je mogoče postati svetnik;** za svetništvo se ne zahteva ne puščavska samota, ne samostansko obzidje. Kakor med svetom, tako se tudi v samostanu duše lahko pogubé.

Vse je zavisno **od božje milosti** in **človekovega sodelovanja.** Pred Frančiškom so učili, da je popolnost v svetu velika izjema; on pa pravi, da mora biti nekaj normalnega.

Da bi svetne ljudi pridobil za sveto življenje, je svetnik hodil med ljudi, govoril njih jezik in upošteval njih navade. Frančišek je ljubil znanost, umetnost, literaturo. Rad je imel prijatelje, priporočal je pravo prijateljstvo (Filot. III., 19 sl.). Poudarjal je skrb za zdravje in telesno snago. Telesne vaje (po naše bi rekli telovadba in šport v pravih mejah) so po njegovem koristne ne le telesu, marveč tudi duši. S takimi nazori, ki so povsem svobodni in katoliški, se je posrečilo svetniku uvesti askezo tudi v salon.

Kako naj ljudje med svetom živé, katere verske vaje naj opravljajo, kako naj se vadijo v krepostih, kako naj tudi poročeni vrše božjo voljo, to nam je povedal v Filoteji. **Filoteja je pisana za vse odrasle ljudi med svetom.** Prvotni rokopis je sam zelo popravil in mu odvzel vsak partikularni značaj.

Omenimo glavna načela, ki je na njih Filoteja zgrajena.

1. Za ljudi med svetom, ki hočejo postati popolni, je prav tako kakor za one, ki žive po samostanih, potrebno **duhovno vodstvo.** Temu je posvetil v 2. knjigi 4. poglavje z naslovom: Za začetek in napredek v pobožnosti je potreben duhovni voditelj. Pa tudi sicer v spisu to večkrat zelo podčrtava. Sam je mojstrsko vodil duše, posebno sv. Frančiško Chantalsko. Ko je prevzel njeno duhovno vodstvo, so pričeli govoriti njeni uslužbenci: »Njen prejšnji voditelj je naši gospé naročal, naj moli le trikrat na dan, pa smo je bili vsi naveličani; ženevski gospod (sv. Frančišek) pa ji je naročil, naj moli **ves dan,** in to nikogar ne moti.«

Frančišek se je zavedal, da je glavni dušni voditelj **Sv. Duh.** Zato duhovni voditelj delovanja Sv. Duha ne sme ovirati, marveč ga le podpirati. **Človeška svoboda** mu je bila sveta in nedotakljiva. Trudil se je, da je na vseh krepostih prikazal vedno **sončno** stran. Učil je, da je treba potrpeti **s seboj in drugimi.** Pri vodstvu duš močno upošteva naravni in nadnaravni temperament. Drži se načela, da duhovno življenje ni vosek, ki ga oblikuješ kakor hočeš; duhovno življenje je seme, vsejano v dušo in se razvija kot mu je dano od Stvarnika. Pri vodstvu je treba vzeti človeka, kakršen je, in iz njega narediti pravega kristjana.

2. **Verske vaje.** Da pridemo do popolnosti, moramo dušo očistiti in sicer najprej grehov, potem pa tudi nagnjenja do grehov. Obenem pa se je treba varovati vsega, kar nas v grehe zavaja. Da to dosežemo, in da v popolnosti rastemo, moramo vsak dan opravljati nekaj verskih vaj. Frančišek našteva: premišljevanje, jutranjo in večerno molitev, izpraševanje vesti; večkrat na dan se je treba zbrati (duhovna samota), obujati morajo kratke zdihljaje, hoditi tedensko k spovedi in pogosto k sv. obhajilu. Nujno potrebna je **zbranost** z vzdihljaji, ki more, kadar ni drugače, nadomestiti premišljevanje.

Povsem nekaj novega je bilo za tiste čase priporočati naštete verske vaje ljudem med svetom. Nekateri so sodili, da je to pretirano. Pomniti moramo, da omenjenih verskih vaj Frančišek po večini **ne zapoveduje,** pač pa toplo priporoča, tako da jih brez važnega vzroka oni, ki hočejo postati popolni, ne smejo opuščati.

3. **Stanovske dolžnosti.** Posebno pa poudarja zvesto izvrševanje stanovskih dolžnosti. Tako piše v Filoteji II., 8: »Odvetnik mora preiti od molitve k zagovorništvu, trgovec h kupčiji, žena k svojim zakonskim dolžnostim in k družinskim skrbem, tako mirno in vdano, da ostane duh ves pokojen.«

Da stanovske dolžnosti prav in zadovoljivo spolnimo, je treba večkrat tudi opustiti versko vajo, ki ni zapovedana. Tako n. pr. Frančišek odločno svetuje gospe de Limojon, naj hitro pusti mašo in obhajilo, da bo zajtrk za moža pripravljen točno ob minuti. Hišnim gospodinjam večkrat naroča, naj zaradi verskih vaj ne zanemarjajo opravil, ki jih imajo kot matere in žene.

Naj še omenim, da je Frančišek skoz in skoz **optimist.** Bog mu je predvsem **oče in prijatelj.** »Boga se nikar ne bojte; ne želi Vam storiti nič hudega,« piše ge. Chantalski. Je tudi izboren **moralist.** Njegov ascentični nauk je trezen in umerjen; **zgrajen je na ljubezni,** ki mu je **sredstvo in cilj.** V Frančiškovi šoli se vzgajajo celi in popolni ljudje.

Filoteja je klasičen ascetičen priročnik za odrasle ljudi med svetom. **Celotni** slovenski prevod, ki je napravljen po kritični popolni annecyški izdaji, je v prvi vrsti namenjen zakonskim in onim, ki se v zakon pripravljajo ter vzgojiteljem. V francoski izdaji, ki jo imam pred seboj, je 39. poglavje v 3. knjigi z naslovom Poštenost zakonskega sožitja, izpuščeno. Podoben tekst je gotovo rabil tudi **A. Kržič,** ki je priredil prvo izdajo Filoteje.

Prepričan sem, da bo nova izdaja Filoteje storila mnogo dobrega tudi med našim slovenskim narodom. Da bi jo le pazljivo prebirali vsi, ki jim je namenjena, zlasti še oni, ki nimajo prilike poslušati živo duhovnikovo besede, in ki jim je odtegnjeno zakramentalno dušno vodstvo.

Dr. Ciril Potočnik.

Iz Tržaške pokrajine

Devetnajsta obletnica Pohoda na Rim se je praznovala z vsemi slovesnostmi v Trstu dne 29. oktobra, v glavnih mestih ostalih julijskih provinc pa 28. oktobra. Za slavnostnega govornika na proslavi v Trstu je bil Roberto Farinacci.

Piemontski princ v Trstu. V soboto popoldne okrog 13. se je nenadoma pripeljal v Trst Piemontski princ Umberto Savojski. Pripeljal se je s svojim avtomobilom z obiska v kvarnerski provinci. V Trstu so prepoznali njegov avto ter so visokega gosta navdušeno pozdravljali. Princ se je peljal naravnost na glavno postajo, od koder je nadaljeval vožnjo z vlakom ob 13.38 v Rim. Na kolodvoru so bili navzočni predstavniki oblasti in stranke.

42. žrebanje tržaških obveznic. Dne 3. novembra dopoldne bodo v dvorani mestne palače že 42. tič žrebali obveznice mesta Trsta, izdanih leta 1899. Izvlečene obveznice je treba do 18. novembra predložiti v izplačilo, ki znaša za nekonventirane obveznice 60 lir za 100 nominalnih kron, dočim se konventirane obveznice izplačujejo al pari.

Praznik tržaške policije. V soboto 18. t. m. je proslavil policijski zbor vse države šestnajsto obletnico svoje ustanovitve. V Trstu se je vršila proslava zelo slovesno na kvesturi ob prisotnosti visokih predstavnikov oblasti ter tržaškega javnega življenja.

150.000 evangelijev med vojake je že razdelila kongregacija služiteljev Večne modrosti s pomočjo episkopata in požrtvovalnih meščanov. Škof dr. Santin je sedaj v svojem oktobrskem pastirskem listu izdal nov poziv na vse duhovnike svoje škofije, naj podpirajo to plemenito akcijo ter naj širijo zanimanje zanjo med verniki.

Obvezno cepljenje proti kozam in davici za vse otroke roj. letnikov 1935—1938., ki se v Trstu vrši od 1. oktobra, se bo zaključilo 30. novembra. Do tega dne morajo biti cepljeni vsi otroci navedenih rojstnih letnikov.

Konec je lepe, tople tržaške jeseni. Pretežni del letošnje jeseni smo imeli v Trstu in na Primorskem takšno vreme, da si lepšega nismo mogli želeti. Bilo je sončno in toplo, le tu in tam je zmotil dež in rahla burja to lepo jesensko idilo. Veliko polagajo na Tržaškem na vreme potem 40 dni. Letos je bilo vreme na Uršulovo nekam kislo, ozračje je bilo močno megleno ter se je cel dan držalo na dež, vendar deževalo pa le ni in toplota je bila ves dan zelo prijetna. Tržačani so sklepali, da se bodo tako greli še nadaljnjih 40 dni, pa so se pošteno zmotili. Naslednjega dne po godu sv. Uršule je začelo deževati, potem pa je zapihala burja s takšno močjo, kakor kje sredi januarja ter nam je prinesla čisto zimski mraz. Za tiste, ki tržaške burje doslej še niso poznali, je bilo to silovito pihanje in tuljenje po ulicah pravo — četudi precej neprijetno razodetje. Nihče si pač ni predstavljal, da zamore imeti veter takšno moč, da kar na lepem lahko izpodnese odraslega, krepkega moža ter ga prevrže po tleh. Pa je bilo več takih slučajev sedaj in številne ponesrečence, ki jih je burja prekucnila na trdem tlaku, so morali reševalci zapeljati v bolnišnico. Morje pa je bilo tako vznemirjeno in zdivjano, da manjše ladje več dni niso odplule iz pristanišča. Skoraj ves teden je pihala burja ter se je šele v nedeljo umirila. Primesla je na Primorsko hud mraz, vrhovi Nanosa, Vremšice ter istrskih gora so se pobelili s snežno odejo.

Teden dni praznikov. Konec tega in pričetek prihodnjega meseca nam prinese vrsto pomembnih državnih in cerkvenih praznikov, katerim se v Trstu in v njegovi neposredni okolici, ki jo zajema tržaška komuna, pridruži še praznik sv. Justa, ki se slavi tukaj že mnogo stoletij z največjimi svečanostmi. Cerkveni prazniki v začetku novembra trajajo navadno tri dni: prvi november praznih Vseh svetnikov, drugi november Vernih duš dan in tretji november god tržaškega patrona sv. Justa. God sv. Justa praznuje cerkev sicer 2. novembra, v Trstu pa se praznuje zaradi Vernih duš dneva dne 3. novembra. Letos pa pride vmes še nedelja, tako da bomo imeli v Trstu štiri praznične dneve po vrsti: praznik Vseh svetnikov, kateremu sledi takozvana »vahta« — noč od Vseh svetnikov na Vernih duš dan, ko ljudje »duše vahtajo ali stražijo« in ta »vahta« pade letos na nedeljo, v ponedeljek bo praznik Vernih duš, v torek, 4. novembra pa največji tržaški praznik, god sv. Justa.

Zahtevajte v vseh lokalih »Slovenca«

Zaprta gorska zavetišča. Tržaška sekcija italijanskega alpinskega kluba sporoča, da so s prvim oktobrom zaprte vse planinske postojanke in koče v Julijskih Alpah. Turiste naproša, naj ne vdirajo s silo v koče in zavetišča, razen v slučaju življenske nevarnosti, pri čemer pa seveda odgovarjajo za vsako nastalo škodo.

Blagodati ugodnega ribolova čutijo letos vsa ribiška naselja ob tržaškem zalivu. Posebno dobro so odrezali letos križanski ribiči, ki imajo največje in najmoderneje opremljeno ribiško brodovje ter so imeli doslej tudi najboljši ribolov. Posebno izdaten je bil letošnji lov sardel ter skušev. Ribiči so poplačali vse dolgove, nakupili nove mreže, obnovili so si čolne in ladje ter jim je še ostal lep kup prihrankov za slabše čase. Slabo se je pa letos obnesel lov na tune, ki ga izvršujejo predvsem križanski ribiči ter imajo v ta namen postavljenih med Sv. Križem in Grljanom več tunolovk. Letos so sicer njihovi opazovalci zagledali večkrat izdatna krdela tunov v morju, ki pa so se le redkokdaj tako približali obali, da so jih lahko zajeli s svojimi do 30 metrov dolgimi mrežami, ki so na enem koncu pritrjene na obali, na drugem pa na čolnu, ki je zasidran za dolžino mreže od obale v morju. Pretežni del letošnjega ribolova, zlasti sardelnega, so pokupile tovarne konzerv.

Enoletnega otroka zadela srčna kap. Gospa Verani iz Via Ginnastica 24. je odšla z doma po opravku v mesto, doma pa je pustila v zaklenjenem stanovanju svojega eno leto starega sinčka Ivančka v zibki. Ko se je vrnila domov, pa je našla otroka mrtvega. Poklicani zdravnik je ugotovil, da je zadela malčka srčna kap.

Trojčke je rodila. V porodniškem oddelku bolnišnice Kraljice Helene v Trstu so doživeli v soboto 25. t. m. vesel dogodek. Mlada, 29 letna mati Evelina Gardeli iz Via Ugo Foscolo 38 je povila trojčke, dva fantka in deklico. Mati in trije otročički so zdravi.

Iz Goriške pokrajine

V goriškem bogoslovju. »Slovenec« je že nekaj poročal o novem šolskem letu v goriškem bogoslovju, njegove čitatelje s Primorskega pa bodo zanimale še nekatere podrobnosti iz življenja bogoslovcev treh primorskih škofij — goriške, tržaške in poreške, bogoslovci četrte škofije — reške pa študirajo v Benetkah. V goriškem bogoslovju so se znašli fantje od vseh vetrov: od Istre do Krna in Triglava, od sivega Snežnika pa do Furlanije, iz mesta in z dežele, s planin in iz dolin. Vseh skupaj jih je 120, od tega pa samo 90 pravih bogoslovcev, ostalih 30 pa še obiskuje gimnazijo in sicer 7. in 8. razred. Ostalih šest razredov goriškega dijaškega semenišča pa je v Vidmu, ker je goriško malo semenišče spremenjeno v vojaško bolnišnico. Ravnatelj bogoslovja je dr. Butto, ki uči tudi pastoralko in askezo, podravnatelj je dr. Alfonz Čuk, profesorji pa so sledeči gospodje: dr. Miha Toroš za cerkveno pravo, dr. Ivo Juvančič za fundamentalko in patrologijo, dr. Ivan Tul za moralko, dr. Dino Spiteri za sv. pismo, Velčič za cerkveno zgodovino in arheologijo, Viktor Toniutti za petje, dr. Farlao pa za dogmatiko. Takoj po prihodu v semenišče so bile tri dni duhovne vaje, v soboto 11. oktobra pa je nadškof slovesno začel akademsko leto. V ponedeljek 13. oktobra se je pričel redni pouk v šoli.

Iz Hrvatske

Zaščita arijske krvi in časti hrvatskega naroda. Poglavnik je izdal dopolnilo h kazenskemu zakoniku in je zagrozil s strogo kaznijo vsem osebam arijskega porekla, ki bi stopile v zakon z osebami nearijskega porekla. Kot kazen je zagrožen najmanj šestmesečni zapor ter izguba državljanstva, državni uradniki pa izgube tudi službo.

Osebe svobodnih poklicev so lahko sprejete v državno službo. Poglavnik je podpisal odredbo, po kateri se lahko sprejmejo v državno službo tudi osebe svobodnih poklicev. Ko se sprejmejo v državno službo, se jim obenem tudi določi začetni plačilni razred, upoštevajoč čas, ki so ga prebili prej v zasebni službi.

Zagrebška občina razpisuje posojilo 50 milijonov kun. Da bi lahko zavarovala zadostno prehrano mestnega prebivalstva, je zagrebška občina razpisala posojilo 50 milijonov kun. Obresti so 6 odstotne. Posojilo se mora v celoti vplačati najkasneje do konca septembra 1942.

Zagrebške gospodarske zbornice razpuščene. Novi hrvatski minister za obrt, veleobrt in trgovino, bivši predsednik Prizada v Belgradu dr. Toth je razpustil odbore zagrebške Trgovske zbornice, Industrijske zbornice ter Obrtne zbornice, kakor tudi upravne odbore Združenja trgovcev za mesto Zagreb, ter za okraje Zagreb in Dugoselo in še zajednice za promet z živino in živalskimi izdelki in je na njihova mesta imenoval državne komisarje. Ta korak je utemeljil z izjavo, da je v sedanji gospodarski politiki bolj kakor kdaj prej potrebna vsakemu trgovcu čim večja zasebna iniciativa in da mora zato postaviti gospodarsko življenje države na zdrave temelje.

Kako je s prevozom živeža po hrvatskih vlakih? »Hrvatski narod« je objavil pojasnilo o tem in pravi: Do 10 kg masti smejo prevažati tisti, ki so jo dobili doma ali na svojem imetju in jo prevažajo na svoje stalno bivališče. Žita, koruze ali moke smejo prevažati 1 kg brez dovoljenja, večjo količino pa s posebnim dovoljenjem. Olje se sme prevažati samo z dovoljenjem. Krompir, zelje, repa in jajca do 10 kg brez, več pa z dovoljenjem. Suho meso in sir do 10 kg samo tisti, ki so ga dobili pri starših ali ga vozijo s svojega posestva na stalno bivališče. Oblasti pozivajo prebivalstvo, naj se čim bolj založi s krompirjem, repo, zeljem in fižolom, ker bo ta hrana nadomeščala ono, česar ne bo mogoče dobiti.

Iz Srbije

Preskrba Belgrada s kurivom. Belgrajčani imajo tik pred zimo velike težave s kurivom. Velikih zalog v mestu ni, drva in premog pa lahko prihajajo v mesto zaradi neurejenih razmer s severa od hrvaške strani, zelo malo pa iz notranje Srbije. Celotna količina pripravljenih drv znaša v sedanji Srbiji okoli 420.000 kubičnih metrov. Od tega bi lahko dobil Belgrad, ki potrebuje vsaj 450 tisoč metrov, če naj pride poldrug meter na osebo, 350.000 metrov, ostalo pa bi se moralo uvoziti iz Hrvaške in Madžarske. Iz notranjosti Srbije morajo po sedanjem stanju še spraviti 280.000 metrov, če hočejo, da bo ta potreba krita. Poleg drv potrebujejo tudi premog. Upajo, da ga bodo lahko nekaj (lignit in malo rjavega) dobili iz domačih rudnikov, ko bodo lahko zopet začeli poslovati.

Belgrajsko delavsko zatočišče. Belgrajsko delavstvo, med katerim je tudi precej Slovencev, ima kar lepo zatočišče v ulici Miloša Pocerca. Zatočišče ima 40 velikih sob s 300 posteljami za delavce. Poleg tega je v zatočišču še kopalnica in pralnica. Ženske imajo posebno zatočišče v neki drugi ulici, kjer imajo zaenkrat na razpolago 100 postelj, kopalnico in pralnico. Delavec ima v tem zatočišču za 4 din na dan čisto posteljo, kopališče, perilo in copate, zjutraj pa čašo čaja za 1 dinar. Ker sta marsikateri mož in žena zaposlena in ne vesta kam z otroki, so ustanovili tudi oddajališča za otroke. Sem matere prinesejo zjutraj okoli 150 otrok, in jih zopet odnesejo zvečer, ko se vrnejo z dela.

1% koruze za begunce. Ker ima Srbija mnogo beguncev, je ministrski svet pozval pridelovalce koruze, naj odstopijo 1% koruze brezplačno za begunce. Koruzo bodo takoj izročili odborom za preskrbo beguncev v raznih krajih.

Smrtna kazen se lahko izvrši tudi s streljanjem. Bivši jugoslovanski zakonik je v paragrafu 36 določal, da se izvrši smrtna kazen z obešenjem. Sedaj ga je srbska vlada spremenila in se glasi: »Smrtna kazen se izvrši z obešenjem ali streljanjem«.

Ptice selivke

»Zanimivo, kako so postali ljudje postrežljivi. Na vsem lepem so nam začeli osvetljevati pot.«

Prva partija

28

»Kaj želi gospod?« vpraša resno natakar in zamahne s prtičem po osi.

Gospod je zardel in se zamračil. Ne ve hitro, kaj bi si naročil. Lep gospod, le kar je res, — polni so ga časopisi, pa zardeva pred natakarjem! Stanko se hudo jezi nase in na starega Suchanka. Kaj to starega briga, si misli Stanko. Da mi bo svetoval, naj se preselim! Saj ni vzroka. Izključeno je, da bi bilo kdaj kaj — med menoj in Marijo —. (Torej, če je to izključeno, čemu bi tam stanoval?) (No čakaj; tako popolnoma izključeno ni, tega si spet nikar ne misli!) (Ampak tega bi vendar ti Adamu ne storil? Zdaj ko je tvoj tovariš v partiji —.) (Saj bi Adama ne bilo manj, če bi z njo tu pa tam nekaj besed...) (In nič več?) (Molči!) Stanko razgrinja pred seboj časopis, bral bo, pa konec! »Na delo v hudo poškodovanem in posebno nevarnem delu —.« Čemu bi se selil, ugovarja Stanko; meni je vendar dovolj... če jo vidim; kaj imam drugega na svetu!

Pri sosedni mizi hlastno jesta dva človeka, najbrž tudi rudarja. Tisti, ki je s hrbtom obrnjen proti Stanku, ima tudi pred seboj časopis in ga čita na isti strani. Stanku je začelo srce utripati, najrajši bi se vdrl v zemljo: zdaj bo ta človek bral o njem — in morda se bo nenadno ozrl: Nisi ti tisti V. Pulpan? — To je napaka, ta bi moralo stati S. Pulpan, S., S., Stanislav, bi hotel vpiti Stanko Na vso moč se premaguje, da bi se vedel tako, kakor da ni bilo nič, čisto nebrižno. V resnici pa je prenehal jesti in buljil proti sosedni mizi. Tisti drugi rudar je to opazil in se ozrl na Stanka deloma v zadregi, deloma karaje.

»Tale Martinek,« se je oglasil čitajoči, »bo tisti tesar Martinek ali pa Martinek iz Lhot?«

»Menda bo tesar,« je rekel drugi brez zanimanja. »Tisti iz Lhot je bolan.«

»Aha. Tesarja poznam.«

In nič več. Čitajoči človek je obrnil list in gledal na inserate. Torej to je vse. Aha, tega poznam. In ti, ki ga ne poznajo, niti ne rečejo »aha« in obrnejo list —.

Stanko je hipoma mučno, razočaran je. Martinku niti ne bo pokazal časopisa.

*

Martinek sprejema Stanka s širokim nasmehom. Sedi pred svojo hišo in med koleni ima modrooko deklico z dvema zlatima kitama, — cel očka, ampak v malem in nežnem, da je kar smešno: tak orjak, pa si mu upa biti podobno nekaj tako majčkenega!

»Kako ti pravijo?«

»No, povej, Verica,« sili očka in treplje dekletce po trebuščku.

»Verica,« šepeta otrok in gleda zbegano gospoda v ovratniku.

»Že zjutraj sem te čakal,« pravi prijazno tesar. »Tako lep dan je bil —.«

»Kaj si delal?«

»Nič. Saj veš, če ima človek otroke —. Še po tobak nisem šel. Tukaj sva z Verico nekaj brala, kaj ne, Verica?«

Dekletce je pokimalo in se obesilo očetu na kolena.

»Tudi jaz sem ti nekaj prinesel, da boš bral,« pravi Stanko kakor mimogrede in podaja Martinku časopis.

Tesar bere, in na njegovem mirnem obrazu se nič ne zgane. »No tako,« pravi nazadnje. »Glej, Verica, ali znaš tole prebrati?«

»Jan... Mar-ti-nek,« zloguje otrok.

»Ali veš, kdo je to?«

»Očka,« dihne deklica in ga pogleda na cel obraz.

Tesar Martinek je navdušeno zažarel. »No, vidiš, kako znaš čitati! — Ali bi mi ne mogel tega dati, Stanko? Da mi ne bo treba hoditi po časopis. Jaz bi spravil za otroke.«

»Zakaj pa ne,« soglaša velikodušno Stanko; še spomnil se ni več, da je časopis obljubil Mariji.

Martinek vstaja, skoraj dva metra ga je, in deklica se ga drži za nogo kakor za steber. »Pojdi gledat fanta, nočeš?«

Fantka ima gospa Martinkova v naročju; zdi se za njo kar prevelik. Drobna je in ni lepa, — no, bo pa menda ljubezniva, je prepričan Stanko. Fantek resno gleda Stanka. »Janko, Janko, kuk!« se pači orjak Martinek, in malček obrača za njim svojo okroglo glavico in se veselo krohoče. Gospa Martinkova zre s srečnimi očmi na svojega velikega fanta; moj Bog, kaj za to, če ni lepa! Stanku je torej všeč, čuti se kakor na deželi. »Kaj bo iz fanta? Rudar?« vpraša tesarja.

»Kaj pa misliš?« se smehlja Martinek. »Za rudarja bi ga jaz ne dal. Za gozdarja — to pa že. In če bo tesar, naj dela pri gradnji hiš. Je lepo delo. Prijatelj, ko bi jaz spet mogel tesariti zunaj —. Veš, jaz imam rad zrak in veliko prostora. Takole kmetovati, da veš, s konji —.« Martinek ne stoji več v mali kuhinji, temveč gleda modro in jasno na polje; in tam — par konj pri plugu. Kaj bo s fantom? Če bi ga posadil na poštenega konja, bi Janko vriskal od veselja! Mladi orjak je zamahnil s široko roko. »Torej, pojdiva ven, Stanko?«

Sedita pred hišo, deklica pleza po očetovem hrbtu na njegov močni vrat in drsi po trebuščku dol, da se ji krilce viha. »Ti praviš: Adam,« reče tesar in mežika zadovoljno v sonce. »No, ne vem, ampak moja žena se pozna z Marijo. Marija prihaja včasih sem k otrokom. Imeti bi morala otroke, nič ne pomaga. Jaz mislim, da ji to najbolj manjka. Morda jih niti ni mogla imeti — se tudi dogaja.«

»Ampak Pepek pravi,« se proti nečemu brani zardeli Stanko, »da z njo Adam... prav za prav... ni nikoli živel.«

»Ljudje tega ne vedo!« se smehlja Martinek. »Živel ali ne živel, tega ne bo on nikomur povedal. Saj ima pamet in čaka — včasih se v ženskah izpremeni, še same ne vedo, zakaj. Ondan je Marija nekaj namigovala moji ženi, — češ, kar ni bilo, bi še utegnilo biti. Saj veš, kaj si ženske med seboj vse povedo! Moja je dobila vtis, da Marija misli, da bi zdaj lahko imela otroke. In včeraj je bila moja pri njej — šla me je iskat, kje sem — in Marijo je baje kar mrzlica tresla, kaj je z Adamom, da bi se mu nič ne zgodilo, in da prej ni vedela, kakšen je, in da si bo do smrti očitala — no, bila je kakor blazna. Nekdo ji je rekel, da Adama niso hoteli vzeti med reševalce, ker je oženjen, on pa je nalašč šel —. Moja je rekla, da kaj takega še ni videla: Marija je bila baje vsa trda, samo solze so ji tekle, in vso se je obtožila: kako ni Adama nikoli marala, da je imela samo eno ljubezen — da je prisegla zvestobo tistemu prvemu, zdaj pa bele vidi —. No, tako je torej z njo, da boš vedel.«

Stanko si zabada nohte v dlan od bolesti in pa — no, zato, ker ga je sram. »Kaj pa... Adam?«

Kako se Nemčija preskrbuje z bencinom

Kar se tiče preskrbe Nemčije z bencinom in petrolejem izjavljajo nemški merodajni krogi, da jim to vprašanje ne povzroča nikake skrbi. Nemčija ima najprej na razpolago romunsko nafto. Proizvodnja romunske nafte je znašala leta 1938. 6 milijonov in 600.000 ton in je bila na šestem mestu v svetovni proizvodnji. Leta 1937. je Nemčija uvozila 0.73 mil. ton surove nafte in 1.06 mil. ton bencina.

Dočim je prej, tako piše belgrajsko »Novo vreme«, angleško-francoski kapital v Romuniji stalno in načrtno zanemarjal izkoriščanje novih petrolejskih vrelcev in polj, so v zadnjem letu začeli uspešno izkoriščati tudi ta polja. Toda, tako nadaljuje list, Nemčija ni navezana samo na romunski petrolej. Z načrtno politiko je Nemčija že pred vojno povečala proizvodnjo petroleja v stari Nemčiji na 0.6 milijona ton. K temu je dodati še naravne petrolejske zaklade v Avstriji, ki nikakor niso majhni. Z zmago nad Poljsko je dobila Nemčija galicijske petrolejske vrelce blizu mesta Jaslo, po zavzetju Galicije pa še ostala galicijska petrolejska polja blizu Drohobiča in Stanislavova.

V Franciji je dobila Nemčija alzaška petrolejska polja, v Estoniji so ji padla v roke velikanska petrolejska skladišča. Poleg tega so začeli navrtavati zemljo na Madžarskem in na Hrvatskem in pričakujejo lepe uspehe. Z ozirom na to se torej lahko računa z znatnim povečanjem naravno pridobljenega petroleja. In še nekaj: nemške čete stoje v Sovjetski Rusiji blizu Kavkaza, kjer so najbogatejša petrolejska ležišča v Evropi.

Poleg vsega tega pa je znano, da proizvaja Nemčija sintetično olje iz premoga. Prve nemške tovarne za sintetični bencin so začele delovati že leta 1935 in so izdale dnevno 1000 ton bencina. Od takrat pa so zgradili v Nemčiji celo vrsto novih tovarn za sintetični bencin.

Anglija pa ima nasprotno zelo malo petroleja in je, kakor piše »Novo vreme«, iz katerega smo posneli gornji članek, praktično navezana na amerikanski petrolej.

Spomenik kaplji dežja

Med najzanimivejše in najposebnejše spomenike na svetu spada spomenik v čilenskem mestu Piradosa. Postavili so ga v spomin na dež. Predstavlja velikansko deževno kapljo, izklesan pa je iz enega samega kosa marmorja. V tem predelu, kjer je dež velika redkost, je leta 1936 po dvajsetih letih padla blagodejna rosa. V spomin na ta dogodek so postavili ta spomenik.

Ljubezen v denarnici

Neki gledališki igralec je imel zelo ljubosumno ženo. Iz velike ljubosumnosti je hotela že nekajkrat vložiti tožbo za ločitev zakona. Igralec je sedel nekega večera v kavarni in je izrezoval nek članek iz časopisa. »Čemu ti bo to?« ga vpraša prijatelj. »Veš, v listu je dramatično popisan prizor, kako je bil na sodišču ločen neki zakon samo zato, ker je žena možu iz ljubosumnosti vsak večer pregledala denarnico«. — »In čemu potrebuješ ti ta izrezek?« — »Hm, potrebujem ga. Dal ga bom v denarnico!«

Ne štejejo kosov

Večja družba je bila povabljena na prijateljski pomenek. Po razgovorih in zabavi so gostom ponudili okusne jedače. Gospodinja je po svoji dolžnosti vedno priganjala goste, naj še prigriznejo, naj vzamejo, kar jim najbolj ugaja. Ko so jedli torto, je neka gospa rekla gospodinji na prigovarjanje, naj še vzame: »Hvala, sem že snedla tri kose, ne morem več«. Gospodinja ji reče po domače: »Doslej ste snedli že pet kosov, pa le še vzemite; veste, mi nikdar ne štejemo kosov, ki jih kdo sne!«

Kopanje ni važno

Gospa si je ogledala stanovanje in rekla: »Vse je v redu, gospod, samo kopalnice ni.« — »Kaj vam je toliko za kopalnico, gospa. Tudi brez nje bo šlo, boste videli.« — »Kar se mene tiče, bi bilo vseeno, toda, če človek dobi obisk, je le lepše, če lahko razkaže tudi kopalnico«, odgovori gospa.

Za dobro voljo

»Zakaj vam tako izpadajo lasje?«
»Od skrbi.«
»Kakšne?«
»Skrbi me kako bi preprečil izpadanje las.«

•

Jože pride iz avtobusa in vzdihne: »Hvala Bogu, vendar sem rešen te gneče. Ves čas sem stal na eni nogi.«
Glas iz avtobusa: »In to ravno na moji«.

•

»Glejte bankovec za 100 lir, kakor jih je malo!«
»Kaj pa je tako posebnega na njem?«
»Da je moj«.

Ruska fronta: Italijanski ženijski oddelki med sovražnim ognjem delajo pontonski most čez Dnjeper

Italijansko topništvo srednjega kalibra obstreljuje sovražne postojanke pri Tobruku

Umrla nam je, previdena s tolažili sv. vere, naša ljubljena, dobra mama, stara mama, sestra, teta, svakinja in tašča, gospa

Marija Killer roj. Dolžan

vdova po trgovcu

Pogreb drage pokojnice bo v petek, dne 31. oktobra 1941, ob pol petih (1/25) popoldne z Žal - kapele sv. Nikolaja - na pokopališče pri Sv. Križu.

Sveta maša zadušnica se bo darovala v torek, dne 4. novembra 1941, ob 9. uri dopoldne v cerkvi Marijinega Oznanjenja.

Ljubljana, Bled, Zagreb, Beograd, dne 30. oktobra 1941.

Žalujoči ostali.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob 16 in 19, ob nedeljah in praznikih pa ob 10.30, 15, 17 in 19

Monumentalno zgodovinsko filmsko delo
Most vzdihljajev
Paola Barbara Mariella Lotti, Elli Parvo
KINO UNION - TEL. 22-21

Roman ubogega dekleta, ki je po nesrečni usodi zašlo na kriva pota
Grešnica
Paola Barbara, Fosco Giachetti, Gino Cervi
Roman je izhajal v „Našem kinu"
KINO MATICA - TEL. 22-41

Richard Arlen, Virginia Grey
Tajno zatočišče
Romantična pustolovščina na divjem zapadu
KINO SLOGA - TEL. 27-30

Benetke v dobi svojega sija in romant. avantur
Beneške spletke
Roberto Vila, Elsa Giorgi
Fred Scott, cowboy s srebrnim glasom in jeklenimi pestmi
Junak iz Pampe
Predstave ob 18.30
Kino Kodeljevo, telefon 41-64

Mali oglasi

Službe

Dobe:

Perfektno kuharico
iščem. Ponudbe na upr. »Slov.« pod »Fina kuharica« št. 12338. (b

Učiteljico
s perfektnim znanjem nemškega jezika, iščem. Ponudbe na upr. »Slov.« pod »Domača učiteljica« št. 12339. (b

Dekle
mlado, pošteno, kavcije zmožno, takoj sprejmem kot natakarico. Ponudbe z natančnimi zahtevami upravi »Slovenca« pod: »Takoj« št. 12343. b

Gospodinjsko pomočnico
katera zna samostojno kuhati in opravljati vsa ostala gospodinjska dela, sprejme tričlanska družina. Javiti se je med 12. in 2. uro pri Nograšek, Wolfova ul. 3-I. b

Prodamo

Cvetje
po najnižji ceni se dobi pri Balohu, Kolodvorska ulica 18, dvorišče, telefon št. 39-66. 1

Pohištvo
treh sob prodam. Naslov v upr. »Slov.« št. 12358.

Sobe

Opremljeno sobo
s posebnim vhodom oddam gospodu v sredini mesta. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 12344. s

Stanovanja

Garsoniere
s predsobo in kopalnico se oddajo tekom novembra. Poizve se pri arh. Mesar, Tyrševa c. 15-I.

Vajenci

19letni fant
se želi izučiti za frizerja. Naslov v upravi Slovenca pod št. 12352. v

Kupimo

Pisalni stroj
dobro ohranjen, kupim. Plačam takoj. Naslov v upr. »Slov.« št. 12363.

Gumijeve odpadke
vsako količino, vseh vrst, kupuje in plača najbolje Metalia, Gosposvetska 16, tel. 32-88. (k

Električno peč
malo, kupim. Naslov v upravi »Slov.« št. 12334.

Konjsko seno
prvovrstno, in SLAMO, kupi — tudi zamenja — Sušnik, železnina, Zaloška c., Ljubljana. k

Sadje

Jabolka
za vkuhavanje, sušenje in marmelado od 1.50 lir dalje; zimska jabolka od 3 lir dalje dobite v skladišču »Balkan«, Tyrševa cesta 33, pri Lavrič & Strumbelj. (l

Prehrana

Specialne čaje in groge
iz najfinejših prirodnih sokov, zelo okusne in polne vitaminov, priporoča aut. bife »R I O«, Šelenburgova ulica.

Živali

Psiček foksterijer
z nagobčnikom, ki sliši na ime Leoli, se je izgubil v sredo zjutraj. Kdor kaj ve, naj javi proti nagradi pri: Jezdimirović, Preradovičeva ulica 6, v bližini bežigrajske gimnazije. Kdor ga pripelje nazaj, dobi 100.— lir nagrade. (r

Dolarske hijene

t 2

»No, vidite, ali ni to nerodno? Poleg tega moramo računati, da bo Palmerja tudi še najbrž sram. Saj je bil doslej menda pošten človek. Prav zaradi tega bi tudi utegnil čim bolj molčati in vse to bi le oviralo razvoj razprave. Zato sem prišel na misel, da bi bilo prav, če bi omogočili Palmerju, da se pogovori z mojim nečakom, še preden pride na sodno razpravo... Saj razumete... mislim namreč...«

»Seveda, seveda!« kima inspektor Taylor. »Ta misel ni napačna. Utegnila bi nam imenitno pomagati.«

»Vidite, gospod inspektor, moj nečak bi na primer Palmerju od srca rad povedal, da ni prav nič hud nanj in da mu je tisti nastop v klubu ‚Washington' že zdavnaj odpustil. Povedal bi mu tudi, da osebno nikakor ne želi, da bi bil pred sodiščem obsojen. Tudi bi lahko obljubil Palmerju, naj se ničesar ne boji pred sodiščem in naj pogumno izpove resnico tudi proti Rackleyu samemu. Računati namreč moramo, da se bo Palmer najbrž bal Rackleya in ga zato niti ne bo hotel omeniti. Če pa damo obema, ki sta si tako rekoč na las podobna, priložnost, da se pogovorita, se bosta prav gotovo prijateljsko pogovorila proti temu lopovu Rackleyu.«

Tudi inspektorju Taylorju je ta predlog dokaj všeč. »Res, ta misel je imenitna!« Večkrat je v službi že spoznal, da prava beseda na pravem mestu doseže prav neverjetne reči. Ker mu stric Paddy tako zapeljivo dopoveduje, koliko bi koristil tako razgovor med obema, se končno inspektor Taylor zasmeje. Zaskrbljenega strica potreplja po rami in pristavi: »Gospod Mees, kar se mene tiče, nimam nič proti temu. Staviti moram en sam pogoj: Gospod Grill bo moral obljubiti, da bo vse bistvene točke razgovora s Palmerjem kasneje izpovedal za naš policijski zapisnik!«

»To se razume samo po sebi!«

»Naša služba nam namreč dovoljuje marsikdaj samostojne ukrepe. Ker se Palmerju ni treba bati, da bi dobil kako hujšo kazen in ker tudi ni zagrešil nič posebnega, to lahko dovolim. Srečanje med obema bo samo koristilo pojasnitvi še vseh nejasnih vprašanj v tej zadevi!«

»Imenitno, gospod inspektor... Če si mislim, kako bosta pogledala drug drugemu v obraz!« Stric Paddy se glasno smeje: »Lahko mi verjamete, gospod inspektor, komaj čakam tega trenutka!«

Ljubeznivo se končno Paddy Mees poslovi od inspektorja. Večkrat mu krepko stisne desnico in ga pospremi kar skozi vrt do velikih vrat. Spotoma mu še obljubi, da bo počakal 24. septembra kar v pristanišču, ko bo priplul parnik s Palmerjem. Inspektor bo namreč prišel prevzemat na parnik aretiranega Palmerja.

Inspektor Taylor se muza, ko hiti po ulicah nazaj v urad. Res, prijazen je ta Grillov stric! Le malo ljudi je tako dobrodušnih. Že dolgo ni noben magnat tako prijazno govoril z njim, ki je vendar navaden policijski inspektor.

XXVI. poglavje.

Stric Paddy užene Rackleya.

Stric Paddy vesel hiti nazaj v palačo. — Strašno se mu mudi. Kar zapodi se skozi vežo, kakor paglavec. Ko sreča Ellen Counter, jo razposajeno objame, nato pa se začne na glas smejati. Ellen ga debelo gleda, saj ne razume, kaj je uščipnilo strica Paddyja.

»Kaj res ne uganete, zakaj sem tako vesel, mala Ellen!«

»Ne, gospod Mees!« Ellen res ne more razumeti, zakaj bi se moral stric Paddy tako razposajeno veseliti nad obiskom inspektorja Taylorja. Stric Paddy pa se ji skrivnostno smehlja.

»Dobro poslušajte, Ellen... Štiri in dvajsetega septembra se bo vrnil moj Jonny s parnikom v Newyork. Toda z ladje ga ne bodo prepeljali kar naravnost na policijski komisariat. V spremstvu policijskih uradnikov pride najprej sem k nam. Inspektor Taylor je namreč dovolil, da se Palmer in moj nečak takoj po prihodu smeta pogovoriti med seboj tukaj v hiši... Taylor misli, da bo prišel Palmer h Grillu, v resnici je seveda prav obratno res. Pa to je nazadnje vseeno!«

Ellen Counter še ne razume vsega. »Kljub temu mi ni jasno, kako bi nam moglo to kaj pomagati, gospod Mees!«

Stricu Paddyju se kar zaleti, tako ga preseneti to, da Ellen še ne ugane rešitve. Kar nezaupno jo pogleda, ko pravi: »Kaj res ne razumete?« Nato izbruhne v smeh. Reži se tako glasno, da prihiti celo zdravnik Alves s prvega nadstropja pogledat, kaj se je zgodilo. Tudi Charley ves prestrašen pokuka skozi vrata.

Stric Paddy pomežikne zdravniku» »Sedaj stopim gori in se bom z njim še resno pogovoril!« Hitro odrine starega Charleya in zdrvi po stopnicah v prvo nadstropje. Šele sedaj se posveti Elleni, kaj je iztuhtal stric Paddy. Od veselja se ji orose oči.

Zdravnik Alves jo opazuje in končno vpraša: »Ali veste, gospodična, zakaj je gospod Mees postal kar nenadoma tako dobre volje?« Zdravnik še opravičuje svojo radovednost: »Saj se v splošnem kaj hitro spoznam, sedaj pa res ne razumem.«

»Spočetka tudi jaz nisem razumela, gospod doktor!« Ellen vidi, da stari Cherley še vedno stoji na vratih. Zato stopi k zdravniku in mu resno, stoječ na prstih, zašepeta skrivnost na uho. — Sedaj si zdravnik lahko takoj razloži Ellenine solze in navdušenje strica Paddyja.

»Imenitno!« pravi in se zasmeje, nakar odide v prvo nadstropje. Ko vstopi v bolniško sobo, je stric Paddy že skoraj končal svoj razgovor s Palmerjem.

»Upam, da ti je sedaj vse jasno, moj dragi Jonny!« zaključuje stric Paddy. »Začasno si še moj nečak Jonny... Štiri in dvajsetega septembra bo pa že vse v redu! Vročine ne boš več imel Moj dragi Jonny bo po zaslugi vestnega gospoda doktorja Alvesa v izredno hitrem času ozdravel... Zato bo Jonnes Grill še prav posebno vesel, če bo lahko malo poklepetal s svojim sicer aretiranim dvojnikom Palmerjem. Še prav posebno vesel pa bo gospod Paddy Mees, ki mu pravijo tudi stric Paddy, ker bo vedel, da je starega Rackleya pošteno ugnal v kozji rog!«

Palmer se zmučen smehlja. »Bog vam povrni!« zašepeta.

»Kako?« Stric Paddy se dela, kakor da ni razumel. »O tem sploh ni govora! Če je pa treba razčistiti še kaj drugega, to se pa pomenita kar vidva sama med seboj, ti in Jonny. Sodišča se menda vendar ne bojiš?«

»Še na misel mi ne pride!« zašepeče Palmer hlastno.

»Dobro! Za sedaj sem zadovoljen. Za vse druge malenkosti, ki bi utegnile priti v poštev, bom že jaz ves čas skrbel.«

Za Ljudsko tiskarno v Ljubljani: Jože Kramarič Izdajatelj: inž. Jože Sodja Urednik: Viktor Cenčič